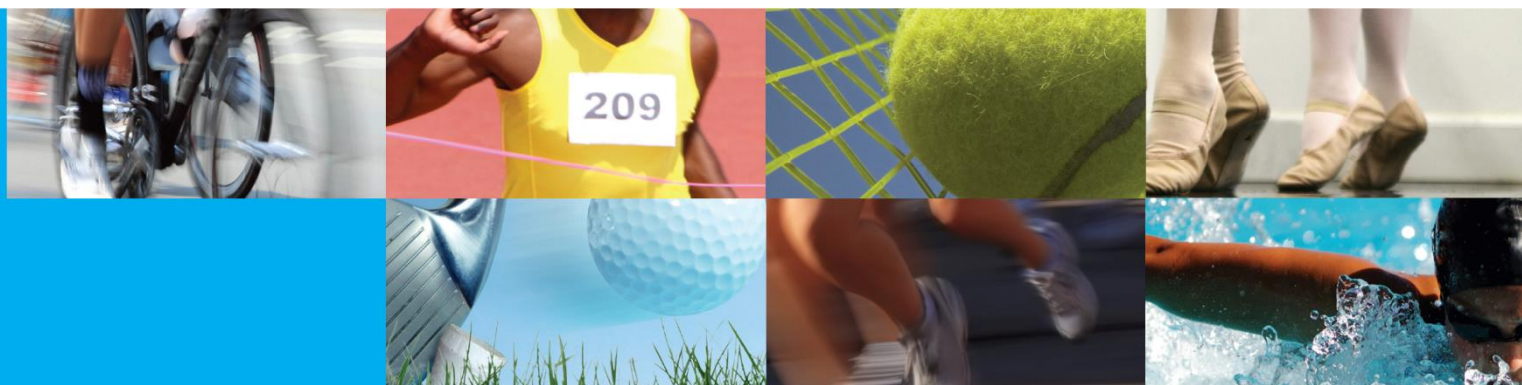

Ruimte voor binnensport in Schagen

Martijn van Eck

Björn Schadenberg

Arjen Davids

Ruimte voor binnensport in Schagen

in opdracht van de gemeente Schagen

**Martijn van Eck
Björn Schadenberg
Arjen Davids**

Mulier Instituut
sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek

*Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl*

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	7
1. Inleiding	9
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses	11
2.1 Bevolking	11
2.2 Onderwijs	12
2.3 Sportdeelname	13
2.4 Sportaccommodatiegebruik	16
3. Aanbod	17
3.1 Vergelijking met Databestand Sportaanbod (DSA)	20
3.2 Functionaliteit aanbod	21
3.3 Spreiding	25
4. Behoefte	27
4.1 Georganiseerde binnensport	27
4.2 Bewegingsonderwijs	29
5. Gebruik	31
5.1 Jaargebruik	31
5.2 Bezetting	32
5.3 Weekbezetting alle binnensportruimtes	34
5.4 Implicaties mogelijke ontwikkelingen	36
6. Ervaring gebruikers accommodaties	41
6.1 Beschikbaarheid	41
6.2 Kwaliteit	42
6.3 Functionaliteit	43
7. Huurtarieven	45
7.1 Sporthallen	45
7.2 Sportzaal en gymzalen	46
7.3 Harmoniseren huurtarieven	46
8. Conclusie	47
8.1 Vraag en aanbod binnensport	47
8.2 Vraag en aanbod onderwijs	47
8.3 Gebruik	48
8.4 Ontwikkelingen	49
Bijlage 1 - Afstanden van onderwijslocaties tot binnensportaccommodaties	51
Bijlage 2 - Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke binnensportruimtes	53
Bijlage 3 - Resultaten gebruikersbevraging	54
Bijlage 4 - Toelichting gebruikersbevraging	56

Managementsamenvatting

De gemeente Schagen heeft zes sporthallen, een sportzaal en twintig gymzalen. Daarmee komt Schagen op 22 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners, waarmee kan worden gesteld dat het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente ruim is. Het grote aanbod is het gevolg van de vele kleine kernen in de gemeente en de aanwezigheid van diverse voorzieningen in die kernen; deels ingegeven door de behoefte vanuit onderwijs en daarnaast door het faciliteren van sportbeoefening.

De bezetting van de binnensportaccommodaties laat zien dat, zowel door het jaar heen als in de week, nog veel ruimte beschikbaar is. De doordeweekse bezetting, zowel overdag als in de avond, ligt rond de 40 procent, wat laag is. Tijdens de piekuren zijn de sporthallen met 64 procent redelijk goed bezet, waarbij de meeste accommodaties in de winter goed tot volledig bezet zijn doordat bij een aantal buitensporten in de winter gebruik wordt gemaakt van de zaal. In diverse accommodaties zijn in de winterperiode knelpunten aanwezig in de capaciteit, waardoor verenigingen uit moeten wijken naar zalen en hallen in andere dorpen dan de thuisaccommodatie. In de weekenden is nog veel ruimte beschikbaar. Gemiddeld zijn de gemeentelijke accommodaties in het weekend voor 20 procent bezet. In de winterperiode stijgt de gemiddeld bezetting van de gemeentelijke accommodaties naar circa 40 procent.

Gezien de beperkte gemiddelde jaarlijkse bezetting van de meeste binnensportruimtes, de verwachte bevolkingsontwikkeling, een verwachte daling van het aantal leerlingen en een teruglopend ledenaantal bij de binnensportbonden, is het de vraag of het hoge aantal binnensportruimtes in de toekomst in stand kan worden gehouden. Bij die vraag spelen niet alleen ruimtelijke aspecten mee, maar ook (maatschappelijke) vragen over het belang van het instandhouden van de sportvoorzieningen voor de leefbaarheid in de kernen. Voor een gemeente als Schagen met haar vele kleine kernen zijn sportaccommodaties van belang voor de leefbaarheid in die kernen.

In de meeste dorpen in de gemeente Schagen is een binnensport accommodatie aanwezig; de spreiding van de binnensportaccommodaties is groot te noemen. Er wordt dan ook voldaan aan de taakstelling om te voorzien in ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. De bezetting laat nauwelijks knelpunten zien. Alleen in de winterperiode is een aantal sporthallen volledig bezet waardoor niet altijd in de behoefte van verenigingen kan worden voorzien. Nieuwbouw of uitbreiding van binnensportaccommodaties in de gemeente is op basis van de bezetting, het jaargebruik en het aanbod niet legitiem.

Er zijn binnen de gemeente initiatieven om de capaciteit van binnensportruimtes uit te breiden. Het betreft de realisatie van een sporthal in Waarland ter vervanging van de gymzaal en een uitbreiding van de sporthal met een sportzaal in 't Zand.

Gezien het ruime aanbod aan sporthallen binnen de gemeente en de beperkte (gemiddelde) bezetting van de hallen, is er geen capaciteitsbehoefte die het realiseren van een nieuwe sporthal in Waarland legitimeert. Een doorrekening laat een jaargebruik zien van 740 uur. Het te verwachte jaargebruik is dus laag in vergelijking tot de 1600 uur die volgens de VNG adviseert voor de bouw en exploitatie van sportaccommodaties. Het realiseren van een nieuwe sporthal betekent consequenties voor de bezetting van de accommodaties Harenkarspel en Waldervaart omdat de handbaluren in deze accommodaties verdwijnen.

De huidige bezetting van de Multitreffer in 't Zand is overdag niet goed en in de avond redelijk te noemen. In de wintermaanden is de hal nagenoeg vol en profiteert de stichting van de extra bezetting met de veldsporten die in de winter de zaal in gaan. Het te verwachten jaargebruik is circa 800 uur (onderwijs en sport) en daarmee ruim lager dan de 1600 uur die de VNG adviseert bij de bouw en exploitatie van sportaccommodaties. Het effect van de geplande woningbouw van 280 woningen in 't Zand zal een positief effect hebben op het jaargebruik, al is het lastig te voorspellen hoe groot het effect zal zijn omdat er onzekerheden zijn hoe handbal en zaalvoetbal, de grootste sporten in 't Zand, zicht gaan ontwikkelen.

Feit is dat het jaargebruik van de sporthal met 960 uur en de beperkte gemiddelde bezetting van deze hal zowel overdag als in de avond, ruimte laat zien om meer handbal- en zaalvoetbalteams te kunnen huisvesten. Dat laat onverlet dat verenigingen in de piekuren, met name in de winter, moeten uitwijken naar andere accommodaties. Opgemerkt dient te worden dat het effect van een verschuiving van het van bewegingsonderwijs van de gymzaal naar de nieuw te ontwikkelen sportzaal bij zal dragen aan leegstand van de gymzaal die in eigendom van de gemeente is.

De algehele conclusie van het onderzoek is dat er geen aanleiding is om de ruimtelijke configuratie van de binnensportruimte in de gemeente Schagen aan te pakken omdat er voldaan wordt aan de taakstelling voor bewegingsonderwijs. Daarnaast is de conclusie dat gezien het ruime aanbod aan binnensportruimte binnen de gemeente, de beperkte gemiddelde bezetting van de accommodaties en de te verwachten daling in de ruimtebehoefte door een dalende bevolkingsprognose, er geen capaciteitsbehoefte is die het realiseren van een of meerdere nieuwe accommodaties legitimeert.

1. Inleiding

De gemeente Schagen wenst inzicht te hebben in de huidige en toekomstige (2025 en 2035) behoefte aan binnensportruimte (sporthallen, sportzalen en gymzalen) en hoe zich dit verhoudt tot het huidige aanbod. Van belang hierbij is dat een beeld wordt gegeven van de aanwezige binnensportruimtes en de geschiktheid hiervan voor sportgebruik en bewegingsonderwijs. Daarnaast wenst de gemeente een eerste indruk te hebben over de hoogte van de huurtarieven van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen en hoe deze zich onderling tot elkaar verhouden.

In de gemeente spelen twee ontwikkelingen die van invloed zijn op de verhouding vraag en aanbod van binnensportruimte. Stichting Multitreffer 't Zand heeft het voornemen de capaciteit van haar hal uit te breiden. Zij geeft aan niet aan de vraag naar ruimte vanuit diverse sportverenigingen te kunnen voldoen en dat de huidige gymzaal Multitreffer niet voldoet aan de richtlijnen van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO)¹. Stichting Sporthal Waarland beargumenteert dat de gymzaal van Het Waarlands Dorpshuis niet voldoende capaciteit biedt aan haar gebruikers en niet geschikt is voor het beoefenen van handbal. Zij pleiten voor de bouw van een sporthal ter vervanging van de gymzaal². Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van de gemeente Schagen moeten zich uitspreken over (financiële) steun voor deze ontwikkelingen.

Onderstaande onderzoeksvragen zijn opgesteld ter beantwoording van de kennisbehoefte van de gemeente Schagen. De genoemde ontwikkelingen zullen aan de hand van de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen worden beschouwd:

1. Wat is het huidige aanbod van binnensportruimte (sporthallen, sportzalen en gymzalen) in de gemeente Schagen, en in welke mate zijn de sporthallen, sportzalen en gymzalen geschikt voor sportgebruik en bewegingsonderwijs?
2.
 - a. Wat is de huidige (2017) en toekomstige (2025 en 2035) normatieve behoefte aan binnensportruimte (sporthallen, sportzalen en gymzalen) in de gemeente Schagen en hoe verhoudt dit zich tot het huidige aanbod?
 - b. Wat is de huidige bezetting van de (gemeentelijke) binnensportruimte, en hoe verhoudt dit zich tot de beantwoording van onderzoeksvraag 2a?
3. Welke huurtarieven voor binnensportruimtes worden in de gemeente Schagen gehanteerd en hoe verhouden die zich onderling tot elkaar en tot de gehanteerde tarieven in omliggende gemeenten?

Onderzoeksvragen 1 en 2 zijn beantwoord door middel van het toepassen van vastgelegde en algemeen geaccepteerde planningsnormen en richtlijnen. Deze objectieve gegevens zijn aangevuld met de resultaten uit een gebruikersbevraging. De huurders (verenigingen, scholen en overige gebruikers) van

¹ Stichting Sporthal 't Zand (2017), Businessplan Uitbreiding Sporthal Multitreffer.

² Noord-Hollands Dagblad, 15 november 2017.

de binnensportruimtes in de gemeente Schagen³ zijn gevraagd om hun mening te geven over de beschikbaarheid, kwaliteit en functionaliteit van de sportruimtes. Onderzoeksvraag 3 is beantwoord door op basis van openbare data een benchmark van huurtarieven op te stellen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een aantal ontwikkelingen en prognoses beschreven die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. Hoofdstuk 3 behandelt het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Schagen, waar in hoofdstuk 4 de behoefte wordt geschetst. In hoofdstuk 5 wordt de bezetting van de binnensportruimtes geanalyseerd. In hoofdstuk 6 zijn de resultaten beschreven van de gebruikersbevraging. Hoofdstuk 7 behandelt de huurtarievenbenchmark. In hoofdstuk 8 zijn de resultaten uit voorgaande hoofdstukken in relatie tot elkaar gebracht en worden de ontwikkelingen voor de uitbreiding van de sportaccommodaties in 't Zand en in Waarland beschouwd.

³ Lijst gebruikers zoals aangeleverd op 25 september 2017 door Sportfondsen

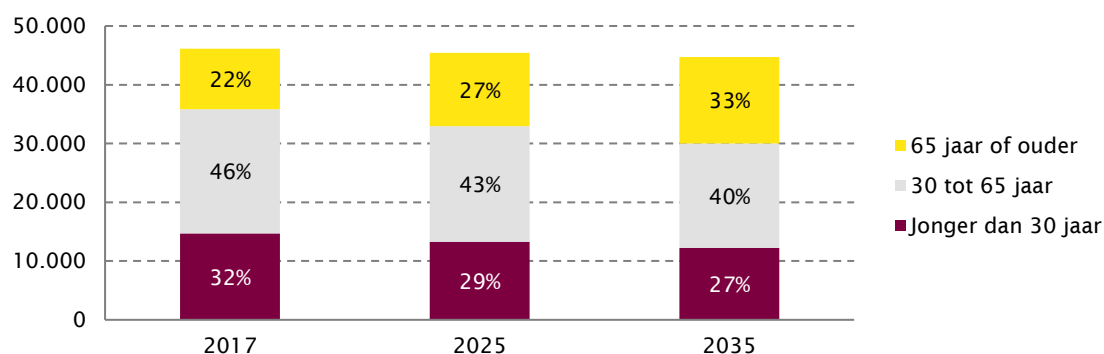
2. Relevante ontwikkelingen en prognoses

In dit hoofdstuk beschrijven we een aantal ontwikkelingen en prognoses die relevant zijn bij sportcapaciteitsvraagstukken. We behandelen achtereenvolgens de bevolkingsprognose van de gemeente Schagen, de leerlingenprognoses van de scholen gelegen in de gemeente Schagen en de (landelijke) ontwikkelingen in sportdeelname en sportaccommodatiegebruik.

2.1 Bevolking

De verwachting is dat de totale bevolking van de gemeente Schagen van circa 46.100 inwoners in 2017 afneemt naar circa 44.700 inwoners in 2035 (-3%). Het aantal jongeren (inwoners jonger dan 30 jaar) zal met circa 17 procent afnemen; het aantal ouderen (inwoners 65 jaar of ouder) zal met circa 43 procent toenemen (figuur 2.1).

Figuur 2.1 (Verwachte) bevolkingssamenstelling gemeente Schagen in 2017, 2025 en 2035

Bron: Schagen in cijfers, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

De gemeente Schagen bestaat uit veertien woonplaatsen. De plaats Schagen is met circa 18.700 inwoners de woonplaats met de meeste inwoners, gevolgd door Warmenhuizen met circa 6.100 inwoners (tabel 2.1). De andere plaatsen in de gemeente Schagen hebben minder dan 4.000 inwoners.

Er zijn geen bevolkingsprognoses op woonplaatsniveau beschikbaar.

Tabel 2.1 Aantal inwoners naar woonplaats in de gemeente Schagen, 2017

Woonplaats	Aantal inwoners	%	Woonplaats	Aantal inwoners	%
Schagen	18.700	41%	Sint Maarten	1.900	4%
Warmenhuizen	6.100	13%	Dirkshorn	1.700	4%
Tuitjenhorn	3.800	8%	Petten	1.600	3%
Waarland	2.500	5%	Burgerbrug	800	2%
't Zand	2.400	5%	Oudesluis	800	2%
Callantsoog	2.400	5%	Sint Maartensbrug	700	2%
Schagerbrug	2.100	5%	Sint Maartensvlotbrug	600	1%

Bron: Schagen in cijfers, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

2.2 Onderwijs

Gemeente

Gemeenten hebben een wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Hoeveel sportruimte hiervoor nodig is, is afhankelijk van het aantal scholen in de gemeente en het aantal leerlingen waaraan deze scholen bewegingsonderwijs geven.

De gemeente Schagen telt 23 scholen voor het (speciaal) basisonderwijs verdeeld over 24 onderwijslocaties (basisschool De Rank heeft een hoofdlocatie en een dependance)⁴. Het Regius College (met vier onderwijslocaties) en het Clusius College zijn de scholen voor het voortgezet onderwijs in de gemeente Schagen. In de gemeente zijn nog eens vier scholen aanwezig die het (voortgezet) speciaal onderwijs in de gemeente verzorgen.

In totaal zijn ruim 8.000 leerlingen in 2017 bij de scholen in de gemeente Schagen ingeschreven (tabel 2.2). De verwachting is dat het totaal aantal leerlingen ingeschreven bij de scholen voor het (speciaal) basisonderwijs en het voortgezet onderwijs in de periode tot en met 2035 flink zullen afnemen.

Er zijn geen bevolkingsprognoses voor de scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs in de gemeente Schagen beschikbaar.

Tabel 2.2 (Verwachte) leerlingenaantallen scholen gemeente Schagen, naar onderwijstype in 2017, 2025 en 2035

	Aantal onderwijslocaties	Aantal leerlingen		
		2017	2025	2035
(Speciaal) basisonderwijs	24	3.900	3.300	3.300
<i>Daling t.o.v. 2017</i>			-15%	-16%
(Voortgezet) speciaal onderwijs	5	300	n.b.	n.b.
<i>Daling t.o.v. 2017</i>			-	-
<i>Voortgezet onderwijs</i>	4	3.800	3.200	3.100
<i>Daling t.o.v. 2017</i>			-16%	-20%

Bron: Schagen in cijfers, 2018 & Gemeente Schagen, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

De meeste leerlingen ingeschreven bij in het (speciaal) basisonderwijs in de gemeente Schagen gaan naar een school gevestigd in Schagen (46%), gevolg door Warmenhuizen (13%) (tabel 2.3). Alle onderwijslocaties voor het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs zijn gelegen in Schagen (niet in tabel).

De leerlingenprognoses zijn niet weergegeven naar woonplaats om de reden dat de terugloop in het aantal leerlingen gevolgen kan hebben voor het aantal onderwijslocaties (sluitingen of fusies), waardoor een uitsplitsing van het toekomstig aantal leerlingen naar woonplaats geen betrouwbaar beeld geeft.

⁴ De Julianaschool heeft tevens een dependance. Deze is gelegen in het gebouw van basisschool De Ark, waardoor deze niet als aparte onderwijslocatie is meegenomen.

Tabel 2.3 Aantal leerlingen naar vestiging onderwijslocatie voor (speciaal) basisonderwijs 2017

Woonplaats	Aantal			Woonplaats	Aantal		
	Onderwijslocaties	Leerlingen			Onderwijslocaties	Leerlingen	
		Abs.	%			Abs.	%
Schagen	8	1.800	46%	Schagerbrug	1	120	3%
Warmenhuizen	2	530	13%	Dirkshorn	1	110	3%
Tuitjenhorn	1	370	9%	Callantsoog	1	110	3%
't Zand	2	290	7%	Sint Maartensbrug	1	80	2%
Waarland	1	200	5%	Sint Burgerbrug	1	60	1%
Petten	1	150	4%	Oudesluis	-	-	-
Sint Maarten	2	120	3%	Sint Maartensvlotbrug	-	-	-

Bron: Schagen in cijfers, 2018 & Gemeente Schagen, 2018. Bewerking: Mulier Instituut.

Gymzaal Multitreffer 't Zand wordt gebruikt voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen Sint Jozef en Zandhope. Gymzaal Waarland wordt gebruikt voor het bewegingsonderwijs van basisschool Sint Jan. De leerlingprognoses van deze drie basisscholen laten een dalend leerlingenaantal zien.

2.3 Sportdeelname

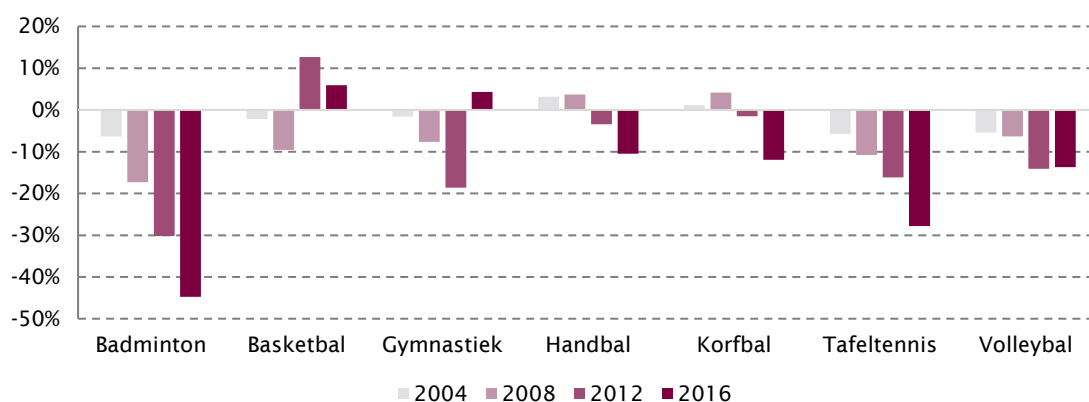
Landelijk

In de afgelopen zestien jaar viel te zien dat de sportdeelname in Nederland na een periode van groei inmiddels constant is. Het landelijke sportdeelnamecijfer is stabiel en ligt rond de 65 procent, evenals de mate waarin de Nederlander lid is van een sportvereniging (circa 31%). De ledentallen van de sportbonden zijn de afgelopen jaren zeker niet stabiel.

De grootste sportbond waarvan de activiteiten grotendeels in een binnensportruimte plaatsvinden is de Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie (ruim 300.000 leden); een van de kleinste is de Nederlandse Tafeltennisbond (bijna 28.000 leden). De algemene trend bij de binnensportbonden de afgelopen jaren is er één van teruglopende ledenaantallen (figuur 2.2). Met uitzondering van de basketbalbond en de gymnastiekunie⁵, hebben de grootste binnensportbonden sinds 2000 een terugloop in ledenaantallen meegemaakt. Voetbal maakt in zijn geheel als sport wel een groei door, maar het zaalvoetbal (5% van alle voetballers) heeft landelijk te maken met een afname van het aantal leden (niet in figuur).

⁵ De KNGU laat tussen 2014 en 2015 een grote stijging (+62.000) van het aantal lidmaatschappen zien, dit als gevolg van een wijziging in de registratiemethode. Bron: NOC*NSF ledentalrapportage 2015.

Figuur 2.2 Ontwikkeling lidmaatschappen bij diverse binnensportbonden in de periode 2000–2016 (met 2000 als uitgangsjaar)

Bron: Ledentalrapportages NOC*NSF 2004, 2008, 2012 en 2016. Bewerking: Mulier Instituut.

Het is niet gezegd dat de ontwikkeling van de laatste zestien jaar bij de binnensportbonden een-op-een toepasbaar is op de zestien jaar die gaan komen. Echter, het ligt niet in de lijn der verwachting dat de sporten die de afgelopen jaren consequent met een grote toename te maken hebben gehad, in hetzelfde tempo blijven doorgroeien. Evenmin zullen sporten die een fors aandeel aan leden zagen verdwijnen, in dezelfde mate blijven slinken op weg naar volledige verdwijning. Daarnaast heeft bovenstaande analyse alleen betrekking op de ledentallen van de sportbonden. Informele of recreatieve sportgroepen, zoals een vriendenclub die eens in de zoveel tijd in een zaal badmintont of volleybalt buiten de badminton- of volleybalbond om, blijven hiermee buiten zicht.

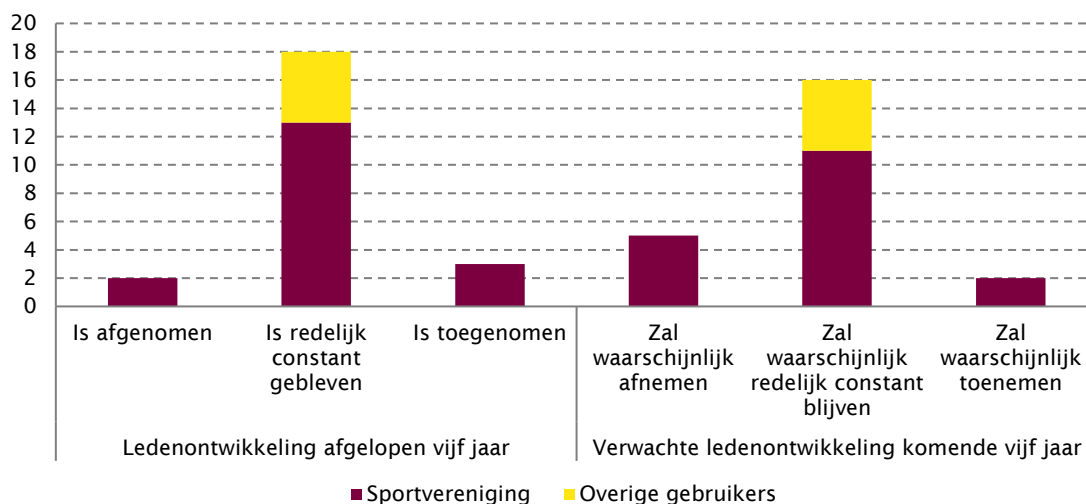
Een andere ontwikkeling die van belang is bij het gebruik van binnensportruimte is het gebruik van sporthallen in de wintermaanden door ‘veldsporten’. Met name hockey en voetbal maken in de winter steeds meer gebruik van sporthallen voor trainingen en/of wedstrijden. Dit leidt vaak tot topdrukke in de hallen in deze periode. Omdat de hockeybond ook nog de snelst groeiende sport is⁶, is dit een belangrijke ontwikkeling voor de benodigde sportruimte. Daarnaast zijn er andere buitensporten die, naast de velden en banen buiten, graag gebruikmaken van (speciale) binnensportaccommodaties om te trainen, zoals atletiek.

Gemeente Schagen

De ledenontwikkeling van de binnensportverenigingen in de gemeente Schagen lijkt af te wijken van de landelijke ledenontwikkeling bij de sportbonden (figuur 2.3). De meeste huurders (78%) van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen geven aan dat zij in 2017 een vergelijkbaar ledenaantal hebben als vijf jaar daarvoor. Slechts een enkeling heeft een terugloop van het aantal leden meegemaakt. Ook voor de komende jaren verwachten de meeste huurders (70%) een stabiel ledenaantal te hebben. De meeste huurders verwachten dan ook de komende seizoenen een gelijke ruimtebehoefte te hebben als in 2017. Twee sportverenigingen, beide handbalverenigingen, verwachten in de toekomst meer uren in de binnensportruimtes te moeten afnemen (niet in figuur). Deze handbalverenigingen zijn actief in de sporthallen Molentocht, Spartahal, Harenkarspelhal, en gymzalen De Groet en Uitkijk.

⁶ De hockeybond KNHB telde in 2016 ruim 250.000 leden; een toename van meer dan 100.000 leden t.o.v. 2000.

Figuur 2.3 (Verwachting) ontwikkeling ledental binnensportverenigingen in de gemeente Schagen afgelopen en komende 5 jaar (in absolute aantallen)

Sportdeelname in de gemeente Schagen

De sportdeelname naar sporttak (lidmaatschap bij een bond) in de gemeente Schagen wijkt af van het landelijke beeld (tabel 2.3). Relatief veel inwoners van de gemeente zijn lid van een handbalvereniging aangesloten bij het Nederlands Handbal Verbond (NHV), terwijl het aantal leden bij een badmintonvereniging en korfbalvereniging achterblijven ten opzichte van het landelijke beeld.

In Waarland en 't Zand wonen, ten opzichte van het landelijke beeld én het beeld van de gemeente Schagen, veel mensen die lid zijn van een handbalvereniging.

Tabel 2.3 Verhouding leden op inwoners voor verschillende binnensportbonden, gemeente Schagen, Nederland, Waarland en 't Zand

	Gemeente Schagen	Landelijk	Waarland	't Zand
Badminton	1 op 609	1 op 374	-	-
Handbal	1 op 64	1 op 394	1 op 19	1 op 17
Korfbal	1 op 8.637	1 op 193	1 op 2.535	-
Volleybal	1 op 132	1 op 157	1 op 243	1 op 266

Noot: de cijfers hebben betrekking op de leden geregistreerd bij de desbetreffende sportbond. Recreative spelers of trainingsleden vallen hier buiten.

Bron: Ledentalrapportages 2016 & RTL Nieuws Buurtfacts 2017. Bewerking: Mulier Instituut.

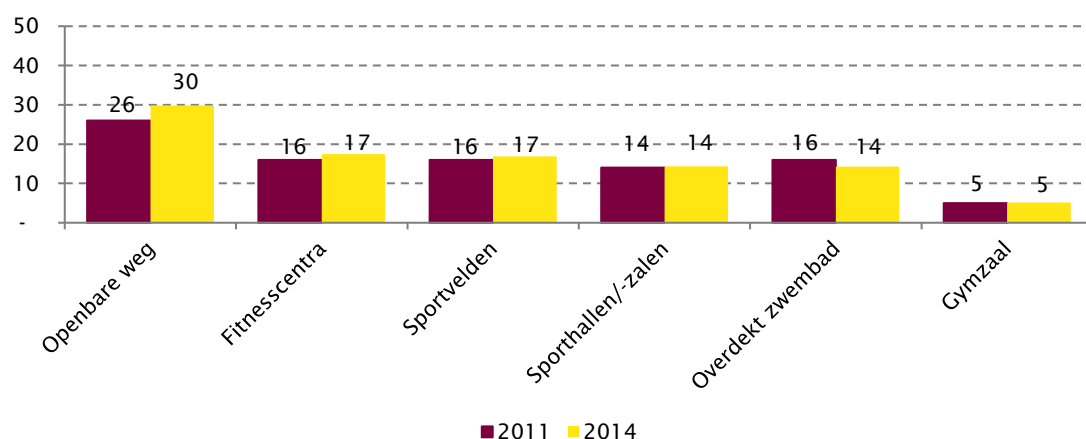
Naast handbal wordt ook zaalvoetbal veel beoefenend in de gemeente Schagen; het zijn twee grote sporten in Schagen. De zaalvoetbalverenigingen in de gemeente hebben in totaal ruim 2.000 leden⁷. SZVV 't Zand is de zaalvoetbalvereniging met het meeste aantal leden (circa 1.800). Er zijn geen cijfers beschikbaar die inzicht geven in het aantal leden bij de KNVB die zaalvoetbal beoefenen.

⁷ Dit betreft een schatting op basis van de ledenaantallen zoals bekend is bij de verenigingen.

2.4 Sportaccommodatiegebruik

Hoewel snel aan sportaccommodaties wordt gedacht als het om sportbeoefening gaat, maakt de Nederlander (6-79 jaar) bij sport of bewegen vooral gebruik van de openbare weg (30%). Daarbij wordt de openbare weg voornamelijk gebruikt om te hardlopen, wandelen en wielrennen. De traditionele binnensportruimtes (sporthallen, sportzalen en gymzalen) worden landelijk beduidend minder gebruikt (figuur 2.4). Circa 14 procent van alle Nederlanders maakt gebruik van sporthallen en -zalen, en circa 5 procent van gymzalen. In vergelijking met 2011 valt op dat het gebruik van de openbare weg behoorlijk is toegenomen (26% in 2011) en dat het gebruik van de traditionele binnensportaccommodaties constant is gebleven.

Figuur 2.4 Landelijk gebruik van typen accommodaties voor sportbeoefening in 2011 en 2014 (bevolking Nederland 6–79 jaar, in procenten)

Bron: OBiN 2010-2011 en 2013-2014. Bewerking: Mulier Instituut, 2017.

Noot: Gebruik gymzaal is exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs.

Wanneer we op basis van landelijke gegevens kijken naar welke leeftijdsgroepen de voornaamste gebruikers van sporthallen en -zalen zijn, zien we dat vooral de Nederlandse jeugd gebruikmaakt van de binnensportaccommodaties (tabel 2.4). Het gebruik neemt snel af naarmate de leeftijd toeneemt. Het tegenovergestelde is waar voor het gebruik van de openbare ruimte voor sportbeoefening. Ouderen sporten ten opzichte van de jeugd relatief veel in de openbare ruimte.

Tabel 2.4 Gebruik sporthallen/sportzalen/ gymzalen/ openbare ruimte en in 2014 naar leeftijdsgroep (percentage van de Nederlandse bevolking)

	Gebruik sporthal/sportzaal	Gebruik gymzaal*	Gebruik openbare weg
6 - 79 jaar	14	5	30
6-11 jaar	32	15	12
12-17 jaar	34	14	24
18-24 jaar	25	7	31
25-34 jaar	15	3	39
35-49 jaar	10	3	35
50-64 jaar	7	2	33
65-79 jaar	6	3	21

Bron: OBiN 2013-2014. *Exclusief gebruik voor bewegingsonderwijs

3. Aanbod

Binnensportruimte wordt hier gezien als de overdekte sportruimtes die worden benut voor de beoefening van meerdere zaalsporten en het geven van bewegingsonderwijs of lichamelijke opvoeding. Het bijzondere van deze ruimtes is enerzijds het dubbelgebruik voor sport en (bewegings-)onderwijs en anderzijds dat meerdere sporten in deze ruimtes van dezelfde sportvloer gebruikmaken door middel van verschillende belijningen. Dat onderscheidt dit soort accommodaties van andere overdekte sportaccommodaties, zoals fitnesscentra, tennishallen en turnhallen, die in de regel alleen gebruikt kunnen worden voor één tak van sport. Waar het gaat om de meer multifunctionele binnensportruimtes, is een driedeling in type gangbaar, die vooral is gebaseerd op de vloeroppervlakte van de ruimte. Hierbij wordt van groot naar klein onderscheid gemaakt in sporthallen, sportzalen en gymzalen⁸.

In de gemeente Schagen liggen zes sporthallen, waarvan drie worden geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen⁹ (tabel 3.1; kaart 3.1). Standaardsporthallen hebben minimaal drie vakken en hebben als afmeting 44 bij 24 meter of 48 bij 28 meter. In sporthallen wordt ruimte geboden om zowel trainings- als competitievormen af te werken voor badminton, basketbal, tennis, volleybal, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal, zaalvoetbal, en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen), alsmede trainingsvormen voor klimsport.

De Waldervaart is de enige sportzaal in de gemeente Schagen. De zaal wordt geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen. Standaardsportzalen hebben als afmeting 28 bij 22 meter en bieden voor badminton, basketbal, volleybal en sporten zonder belijning (zoals diverse gevechts- en verdedigingssporten, gymnastiek, tafeltennis en turnen) in principe mogelijkheden voor competitie en training. Voor tennis, zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal en zaalvoetbal is het echter niet mogelijk om in een sportzaal competitievormen te beoefenen. Wel kunnen sportzalen voor deze sporten als trainingsmogelijkheden fungeren (alsmede voor klimsport).

De gemeente Schagen telt 24 gymzalen, verspreid over 19 locaties (tabel 3.1; kaart 3.1). De Groet is de enige gymzaal die wordt geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen. Gymzalen worden primair gebouwd om het bewegingsonderwijs van (basis)scholen te faciliteren en zijn niet voor alle (verenigings)sporten geschikt. De afmetingen voor gymzalen zijn vaak afgeleid uit de afmetingen die zijn opgenomen in de Modelverordening Huisvesting Onderwijs (21 bij 12 meter). Deze afmetingen bieden in principe mogelijkheden voor training en competitie voor badminton, diverse gevechts- en verdedigingssporten en tafeltennis. Drie gymzalen in de gemeente (De Groet, Kolfweid en Waarland) hebben ruimere afmetingen en kennen hierdoor meer functionaliteit voor het accommoderen van diverse binnensporten. In tabel 3.1 zijn deze binnensportruimtes aangegeven als 'gymzaal+'.

Naast de gymzalen zijn er nog enkele speelzalen (gelegen bij onderwijslocaties) in de gemeente. Vanwege hun beperkte functionaliteit voor binnensporten zijn deze niet meegenomen bij het aanbod aan binnensportruimte.

⁸ Poel, H. van der, Wezenberg-Hoenderkamp, K., Hoekman, R., Bakker, S., Davids, A., Hoffmans, W., ... Scholten, V. (2016). Sportaccommodaties in Nederland: kaarten en kengetallen. Utrecht: Mulier Instituut.

⁹ Sportfondsen Schagen is de partij waaraan de gemeente Schagen de exploitatie van diverse sportaccommodaties in gemeentelijke eigendom heeft uitbesteed.

Tabel 3.1 Aanbod binnensportruimte gemeente Schagen

			Lengte (m)	Breedte (m)	Hoogte (m)	Bijzonderheden
Naam		Beheer				
<i>Sporthallen</i>						
1	Multitreffer 't Zand	Stichting Multitreffer 't Zand	44	28	7,5	In tweeën te scheiden
2	Molentocht	Stichting Sporthal Molentocht	42	22	7	Niet te scheiden
3	Groeneweghal	Sportfondsen Schagen	45	30	7	In tweeën te scheiden
4	Spartahal	Sportfondsen Schagen	45	30	7	In tweeën te scheiden
5	Harenkarspel	Sportfondsen Schagen	45	32	7	In tweeën te scheiden
6	De Doorbraak	Stichting De Doorbraak	45	23	7	In tweeën te scheiden
<i>Sportzalen</i>						
7	Waldervaart	Sportfondsen Schagen	35	20	7	In tweeën te scheiden
<i>Gymzalen</i>						
8	Kolfweid	Stichting Dorpshuis Kolfweid	28	16	7	Gymzaal+
9	Multitreffer 't Zand	Gemeente Schagen	21	12	5,0	
10	De Bijenkorf	Gemeente Schagen	21	12	5,5	
11	De Rank, hoofdgebouw	RKBS De Rank	21	10,5	5,5	Wordt geamoveerd
12	De Rank, dependance	RKBS De Rank	21	10,5	5,5	Wordt geamoveerd
13	Viertaal College	Viertaal College	20	10	5,5	
14	Clusius College	Clusius College	21	12	5,5	Twee gymzalen
15	Regius College Hofstraat	Regius College	21	12	5,5	Twee gymzalen
16	Regius College Emmalaan	Regius College	22	13	7,6	Twee gymzalen
17	Regius College Oranjelaan	Regius College	21	12	5,5	Drie gymzalen
18	Uitkijk	Stichting Dorpshuis De Uitkijk	21	14	5,2	
19	Burgemeester de Wildeschool	Burgemeester de Wildeschool	20	10	5,5	
20	Sint Maarten	Stichting Dorpshuis St Maarten	20	10	5,0	
21	De Pettemer Kluft	Stichting Sebap	22	13	7	
22	Burgerbrug	Gemeente Schagen	24	12	5,2	
23	De Kastanjeboom	Stichting Dorpshuis Dirkshorn	18,5	10,5	5,0	
24	De Groet	Sportfondsen Schagen	28	16	7	Gymzaal+
25	Waarland	Stichting Waarlands Dorpshuis	28	16	7	Gymzaal+
26	De Doorbraak	Stichting De Doorbraak	23	14	7	

Noot: de indeling naar type (sporthallen, sportzalen en gymzalen) is gedaan op basis van het brancherapport Sportaccommodaties in Nederland (2016).

Kaart 3.1 Binnensportaanbod gemeente Schagen

Noot: zie tabel 3.1 voor de legenda.

Kaartvervaardiging: Mulier Instituut, 2018.

Ontwikkelingen in het aanbod binnensport

Het hoofdgebouw en de dependance van basisschool De Rank (gelegen in Schagen), inclusief de bijbehorende gymzalen, worden geamoveerd. Basisscholen De Rank en Sint Aloysius maken voor hun bewegingsonderwijs gebruik van de gymzalen bij De Rank. Een nieuwe gymzaal zal worden gebouwd tussen de basisscholen De Ark (inclusief de dependance van de Julianaschool) en Sint Aloysius. De verwachting is dat deze in 2019 in gebruik kan worden genomen. De exploitatie en het beheer komt in handen van Sportfondsen Schagen. De nieuwe gymzaal zal te huur zijn voor externen (buiten schooltijden).

Stichting Sporthal Waarland heeft het voornemen een sporthal in Waarland te bouwen ter vervanging van de huidige gymzaal. Dit hangt samen met de beperkte omvang van de gymzaal in Waarland waardoor geen handbal in de zaal gespeeld kan worden. Tegelijkertijd heeft handbalvereniging Con Zelo de wens te beschikken over een eigen hal voor trainingen en wedstrijden in Waarland. De gymzaal in Waarland wordt gebruikt voor onder voor het bewegingsonderwijs van basisschool Sint Jan, badminton, gymnastiek en volleybal.

Stichting Multitreffer 't Zand is voornemens de huidige sporthal uit te breiden met 600 vierkante meter (30 bij 20 meter). De stichting geeft aan in de huidige situatie is in de avonduren een capaciteitstekort te ervaren. Het betreft hier handbal en zaalvoetbal. Het plan is dat de uitbreiding ook ingezet gaat worden voor het bewegingsonderwijs van de basisscholen Sint Jozef en Zandhope. Deze scholen geven op het moment hun bewegingsonderwijs in de naastgelegen gymzaal, die in eigendom van de gemeente Schagen is.

3.1 Vergelijking met Databestand Sportaanbod (DSA)

Het Databestand SportAanbod (DSA)¹⁰ omvat alle geregistreerde sportaccommodaties in Nederland (ruim 22.000). Nederland telt volgens het DSA 4.100 gymzalen, 689 sportzalen en 1.841 sporthallen. Dit komt neer op een gemiddelde van 16 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (alle leeftijden zijn hierbij meegenomen). Hierbij is een gymzaal één zaalsporteenheid, een sportzaal telt voor twee zaalsporteenheden en een sporthal telt voor drie zaalsporteenheden.

De binnensportruimtes in de gemeente Schagen vertalen zich naar 44 zaalsporteenheden. Dit komt overeen met 23,8 zaalsporteenheden per 25.000 inwoners (tabel 3.2). Het aantal zaalsporteenheden in de gemeente Schagen is - in vergelijking met het landelijke gemiddelde, het gemiddelde van VSG-regio Hollands Noorden¹¹ en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (qua aantal inwoners) - ruim te noemen. Het relatief grote aantal zaalsporteenheden is met name het gevolg van het aantal gymzalen dat in de gemeente Schagen aanwezig is. Het aantal sporthallen ligt boven het landelijk gemiddelde; het aanbod aan sportzalen is - in vergelijking met het landelijke gemiddelde en het gemiddelde van

¹⁰ Het DSA wordt gesubsidieerd door het ministerie van VWS en is in beheer van het Mulier Instituut. De accommodatiegegevens uit het DSA worden uitgewisseld en gesynchroniseerd met sportbonden, provinciale sportraden, gemeenten en overige partijen (o.a. Kadaster, CBS, Locatus).

¹¹ De VSG-regio Hollands Noorden bestaat, naast Schagen, uit de gemeenten Den Helder, Hollands Kroon, Texel, Alkmaar, Bergen (NH.), Castricum, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer en Stede Broec.

vergelijkbare gemeenten - relatief klein. De verklaring van het grote aanbod aan zaalsporteenheden is dat Schagen een uitgestrekte gemeente is met veel kleine kernen en veel kleinschalige onderwijsvoorzieningen waar nabij sportruimte voor het bewegingsonderwijs moet worden gerealiseerd.

Tabel 3.2 Aantal sportaccommodaties gemeente Schagen in vergelijking met Database Sportaanbod (DSA) in 2016

	Sporthallen		Sportzalen		Gymzalen		Zaalsporteenheden	
	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners	Absoluut	Per 25.000 inwoners
Gemeente Schagen	6	3,3	1	0,5	24	13,0	44	23,8
VSG-regio Hollands-Noorden	93	3,6	22	0,8	160	6,2	483	18,6
Gemeenten met 25.000-85.000 inwoners	888	3,0	311	1,1	1.605	5,5	4.891	16,8
Nederland	1.841	2,7	689	1,0	4.100	6,1	11.001	16,2

Noot: de indeling naar type is gedaan op basis van het brancherapport Sportaccommodaties in Nederland (2016).

3.2 Functionaliteit aanbod

In deze paragraaf kijken we naar de functionaliteit van het huidige aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Schagen. De vloerafmetingen van de accommodaties worden naast de richtlijnen gelegd die zijn opgenomen in het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF om te bezien welke sporten in welke ruimtes kunnen worden geaccommodeerd. Om de geschiktheid voor bewegingsonderwijs te toetsen, worden de afmetingen die zijn opgenomen in de gemeentelijke verordening¹² en de richtlijnen van de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO) gebruikt.

In deze analyse wordt alleen naar de vloerafmetingen gekeken. Het is niet gezegd dat indien een ruimte de noodzakelijke afmetingen heeft, er in de praktijk specifieke sporten kunnen worden beoefend of bewegingsonderwijs gegeven kan worden. Hiervoor moet naar de aanwezige materialen, de belijning van de vloeren en de plaatsing van de grondpotten in de vloer worden gekeken.

Binnensport

In het Handboek Sportaccommodaties van NOC*NSF zijn diverse minimale afmetingseisen (vanuit de sportbonden) opgenomen. Voor deze analyse wordt uitgegaan van de minimale afmetingseisen, zowel voor de oppervlakte van het speelveld als de omloop rondom het speelveld. Een sportbond kan dispensatie verlenen aan accommodaties die niet aan de afmetingseisen voldoen. Verenigingen krijgen dan toestemming om in deze (te kleine) accommodaties aan bondscompetities deel te nemen. Aan de andere kant stellen sportbonden strengere afmetingseisen wanneer een vereniging op een bepaald niveau competitie speelt. De accommodaties moeten voor hogere speelniveaus veelal ruimer of hoger

¹² Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Schagen 2015

zijn. In tabel 3.3 staat het aantal velden dat in theorie in de sporthallen, sportzaal en gymzalen+ gelegen in de gemeente Schagen uitgelijnd kunnen worden.

Sporthallen hebben doorgaans een sportvloeroppervlakte van 44 bij 24 meter of 48 bij 28 meter zijn. De vloeroppervlaktes van de Molentocht en (sporthal) De Doorbraak zijn kleiner. De kleinere afmetingen hebben als gevolg dat, zonder dispensatie van de desbetreffende sportbonden, geen (officiële) wedstrijden van zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal en zaalvoetbal kunnen worden gespeeld.

Tabel 3.3 Functionaliteit sporthallen, sportzalen en gymzalen+ in de gemeente Schagen naar type sport (2017)

Naam	Lengte (m)	Breedte (m)	Badminton	Basketbal	Volleybal	Combiveld ^A
<i>Sporthallen</i>						
Groeneweghal	45	30	7	2	3	1
Spartahal	45	30	7	2	3	1
Harenkarspel	45	32	10	2	3	1
Multitreffer 't Zand	44	28	7	1	3	1
Molentocht	42	22	5	1	3	-
De Doorbraak	45	23	7	1	3	1
<i>Sportzalen</i>						
Waldervaart	35	20	4	1	1	-
<i>Gymzalen+</i>						
De Groet	28	16	3	1	1	-
Kolfweid	28	16	3	1	1	-
Waarland	28	16	3	1	1	-

^A Geschikt voor zaalhandbal, zaalhockey, zaalkorfbal en zaalvoetbal.

Bewegingsonderwijs

Binnensportruimtes moeten een minimale vloeroppervlakte van 252 vierkante meter hebben en minimaal 5 meter hoog zijn om het bewegingsonderwijs van de scholen gelegen in de gemeente Schagen te kunnen accommoderen, zoals opgenomen in een gemeentelijke verordening van de gemeente Schagen¹³. Deze afmetingseisen komen overeen met de afmetingen opgenomen in de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De Koninklijke Vereniging voor Lichamelijk Opvoeding (KVLO) is van mening dat deze standaardmaat van 252 vierkante meter te klein is voor de huidige invulling van bewegingsonderwijs, zowel in het primaire onderwijs als het voortgezet onderwijs. Het gelijktijdig zelfstandig en gedifferentieerd werken in groepen aan verschillende bewegingsactiviteiten, het (sport)spelen op aangepaste veldjes, vraagt om bredere en grotere zalen. De KVLO vindt dat een zaal voor bewegingsonderwijs minimaal 308 vierkante meter dient te zijn (22 bij 14 meter). Daarnaast wordt voor het voortgezet onderwijs, naast de minimale standaardzalen, grotere (26 bij 14 meter) en dubbele sportzalen (27 bij 22 meter) aanbevolen (KVLO, 2009).

De zes sporthallen en de sportzaal in de gemeente Schagen zijn geschikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs, zowel conform de gemeentelijke verordening als de KVLO-richtlijn. De aanwezige scheidingswanden (met uitzondering van De Doorbraak) maken het mogelijk om de ruimtes in meerdere delen te scheiden die allen geschikt zijn voor het geven van bewegingsonderwijs, zowel conform de gemeentelijke verordening als de KVLO-richtlijn (tabel 3.4).

Achttien van de 24 gymzalen in de gemeente Schagen voldoen aan de gemeentelijke verordening om het bewegingsonderwijs van scholen te accommoderen; vier van deze gymzalen voldoen ook aan de KVLO-richtlijn (tabel 3.4).

In totaal liggen in de gemeente Schagen 31 zaaldelen die volgens de gemeentelijke verordening bewegingsonderwijs kunnen accommoderen; hiervan voldoen zeventien zaaldelen ook aan de KVLO-richtlijn.

¹³ Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Schagen 2015

Tabel 3.4 Geschiktheid binnensportaccommodaties in de gemeente Schagen voor bewegingsonderwijs, 2017

		Oppervlakte (m²)	Hoogte (m)	Aantal geschikte zaaldelen	
Naam	Opmerking			Conform Schagense Verordening^	Conform KVLO-richtlijn
<i>Sporthallen</i>					
Groeneweghal	Zaal in tweeën te scheiden	1.350	7,0	2	2
Spartahal	Zaal in tweeën te scheiden	1.350	7,0	2	2
Harenkarspel	Zaal in tweeën te scheiden	1.440	7,0	2	2
Multitreffer 't Zand	Zaal in tweeën te scheiden	1.232	7,5	2	2
De Doorbraak	Zaal niet te scheiden	1.035	7,0	1	1
Molentocht	Zaal in tweeën te scheiden	924	7,0	2	2
<i>Sportzalen</i>					
Waldervaart	Zaal in tweeën te scheiden	700	7,0	2	2
<i>Gymzalen</i>					
De Groet		448	7	1	1
Kolfweid		448	7	1	1
Waarland		448	7	1	1
De Pettemer Kluft		286	7	1	-
De Doorbraak		322	7	1	1
De Bijenkorf		252	5,5	1	-
Burgerbrug		288	5,2	1	-
Multitreffer 't Zand		252	5	1	-
De Rank, hoofdgebouw		221	5,5	-	-
De Rank, dependance		221	5,5	-	-
Regius College Emmalaan	Twee gymzalen	286	7,6	2	-
Regius College Hofstraat	Twee gymzalen	252	5,5	2	-
Regius College Oranjelaan	Drie gymzalen	252	5,5	3	-
Clusius College	Twee gymzalen	252	5,5	2	-
Uitkijk		294	5,2	1	-
Sint Maarten		200	5	-	-
De Kastanjeboom		194	5	-	-
Burgemeester de Wildeschool		200	5,5	-	-
Viertaal College		200	5,5	-	-
Totaal				31	17

^A Verordening voorziening huisvesting onderwijs Schagen 2015.

3.3 Spreiding

Afstand tot inwoners

De inwoners van de gemeente Schagen moeten gemiddeld 2 kilometer reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal (tabel 3.5). Dit is ongeveer 500 meter verder dan het Nederlandse gemiddelde en eveneens als het gemiddelde in Hollands Noorden. Niet voor alle inwoners ligt de dichtstbijzijnde sporthal binnen de grenzen van de gemeente Schagen. Sporthal De Blinkert (gemeente Bergen) ligt voor de inwoners van Petten het dichtstbij. Voor de inwoners van Waarland is sporthal 't Zijveld (gemeente Hollands Kroon) de dichtstbijzijnde sporthal.

De dichtstbijzijnde sporthal of -zaal is voor de gemiddelde inwoner van de gemeente Schagen binnen twee kilometer te bereiken.

Vergelijken we de afstand die de inwoners van de gemeente Schagen moeten afleggen met de bereidheid om 3.000 meter te overbruggen voor sportbeoefening¹⁴, dan zien we dat de inwoners van Burgerbrug, Callantsoog, Dirkshorn, Oudesluis, Petten, Sint Maarten, Sint Maartensbrug, Sint Maartensvlotburg en Waarland (gemiddeld) verder moeten reizen dan deze 3.000 meter naar de dichtstbijzijnde sporthal (of sportzaal).

Tabel 3.5 Gemiddelde afstand naar dichtstbijzijnde binnensportaccommodatie in gemeente Schagen naar type en woonplaats

Woonplaats	Sporthal	Sporthal of -zaal
Burgerbrug	4,5	4,5
Callantsoog	5,6	5,6
Dirkshorn	3,7	3,7
Oudesluis	3,9	3,9
Petten	7,9	7,9
Schagen	1,2	1,0
Schagerbrug	0,7	0,7
Sint Maarten	4,2	3,7
Sint Maartensbrug	4,6	4,6
Sint Maartensvlotbrug	5,4	5,4
't Zand	0,6	0,6
Tuitjenhorn	0,9	0,9
Waarland	3,3	3,2
Warmenhuizen	1,0	1,0
Gemeente Schagen	2,0	1,9
VSG-regio Hollands Noorden	1,5	nb
Nederland	1,6	nb

¹⁴ Sportaccommodaties in beeld (Hoekman et al., 2015)

Afstand tot onderwijslocaties

De gemeente heeft een taakstelling in het voorzien van ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. De maximale afstand (normafstand) die geldt tussen de onderwijslocatie en de binnensportruimte waar het bewegingsonderwijs wordt verzorgd, is afhankelijk van het onderwijstype en het aantal klokuren bewegingsonderwijs waarvoor de gemeente ruimte beschikbaar moet stellen. De normafstanden zijn opgenomen in een gemeentelijke verordening¹⁵.

In bijlage 1 zijn de binnensportruimtes binnen 1.000 meter (gemeten over de openbare weg) van de onderwijslocaties opgenomen, dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes. Hierbij zijn alle binnensportruimtes meegenomen, ongeacht of deze voldoen aan de normen opgenomen in de gemeentelijke verordening. Deze ruimtes worden namelijk in de praktijk wel gebruikt voor het accommoderen van bewegingsonderwijs.

(Speciaal) basisonderwijs

Op één onderwijslocatie voor het (speciaal) basisonderwijs in de gemeente Schagen na, hebben alle onderwijslocaties ten minste één binnensportruimte binnen 1.000 meter van het schoolgebouw. De dichtstbijzijnde binnensportruimte voor De Regenboog (in Sint Maarten) is de Kastanjeboom (in Dirkshorn), met een afstand van 1.300 meter. Voor De Regenboog is echter een ruimere normafstand van toepassing (7.500 meter), omdat zij een zeer beperkt aantal klokuren bewegingsonderwijs geeft.

Voortgezet onderwijs

Alle onderwijslocaties hebben een eigen binnensportruimte nabij het schoolgebouw. Daarnaast is voor elke onderwijslocatie de Spartahal binnen 1.000 meter van de onderwijslocatie te bereiken.

(Voortgezet) speciaal onderwijs

Alle scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs in Schagen hebben ten minste één binnensportruimte binnen 1.000 meter van het schoolgebouw.

Geplande mutaties

Op een locatie tussen de basisscholen De Ark (inclusief de dependance van de Julianaschool) en Sint Aloysius in Schagen wordt een nieuwe gymzaal gerealiseerd. Het hoofdgebouw en de dependance van De Rank, inclusief de bijbehorende gymzalen, worden geamoveerd. De geplande mutaties hebben geen noemenswaardige gevolgen voor de bereikbaarheid van binnensportruimtes voor de scholen.

¹⁵

Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Schagen 2015

4. Behoefte

4.1 Georganiseerde binnensport

De behoefte aan binnensportruimte kan worden berekend aan de hand van draagvlakcijfers uit de Planologische Kengetallen¹⁶, waarbij het aantal gymzalen (in tegenstelling tot sporthallen en -zalen) niet is gebaseerd op de sportbeoefening, maar is gekoppeld aan het bewegingsonderwijs. Om deze reden worden gymzalen hier buiten beschouwing gelaten. Wel kunnen gymzalen en andere overdekte sportaccommodaties zonder vastgestelde normen (zoals dojo's, danszalen en turnhallen) een deel van de (sportspecifieke) vraag naar binnensportruimte opvangen.

De draagvlakcijfers schrijven per 15.000-20.000 inwoners (tussen de 6 en 80 jaar) een sporthal voor, en per 10.000-12.500 een sportzaal. In totaal heeft de gemeente Schagen in 2017 circa 41.300 inwoners tussen de 6 en 80 jaar (ten opzichte van circa 46.100 inwoners in totaal). De gemeente heeft hiermee (o.b.v. de Planologische Kengetallen) voor de (georganiseerde) binnensport een behoefte van twee tot drie sporthallen, en vier sportzalen. De huidige zes sporthallen in de gemeente Schagen liggen ruim boven de behoeftebandbreedte; het aantal sportzalen ruim onder de behoeftebandbreedte (tabel 4.1). Het overschot aan de sporthallen compenseert het tekort aan sportzalen in ruime mate. Gemeentebreed overstijgt het aanbod de vraag naar binnensportruimte.

De verwachte bevolkingsontwikkeling van de gemeente Schagen is dusdanig klein dat dit nauwelijks gevolgen heeft voor de (afgeronde) normatieve behoefte aan binnensportruimte. Ten opzichte van de behoefte in 2017, ontstaat voor de behoefte aan sportzalen in 2025 en 2035 een bandbreedte van drie tot vier zalen, waar voor 2017 de behoefte op vier sportzalen is berekend. De behoefte aan sporthallen blijft constant.

Tabel 4.1 Vraag-aanbodanalyse binnensportaccommodaties gemeente Schagen o.b.v. Planologische Kengetallen in 2017, 2025 en 2035

Type	Aanbod	Behoeftte		Overschot (+) / tekort (-)	
		Min.	Max.	Min.	Max.
Sporthallen					
2017	6	2	3	+4	+3
2025	6	2	3	+4	+3
2035	6	2	3	+4	+3
Sportzalen					
2017	1	4	4	-3	-3
2025	1	3	4	-2	-3
2035	1	3	4	-2	-3

¹⁶ De Planologische Kengetallen (2002) betreft een bundel van vier delen met kengetallen die betrekking hebben op de planologie die is uitgegeven door Kluwer. In deel 3 zijn kengetallen opgenomen over de ruimte voor vrije tijd en recreatie.

Behoefte naar woonplaats

Om inzicht te kunnen geven waar in de gemeente Schagen de grootste behoefte aan binnensportruimte bestaat, is de behoefte aan sporthallen en sportzalen uitgesplitst naar woonplaats (tabel 4.2).

Verzorgingsgebieden van binnensportruimtes, met name die van sporthallen, stoppen niet per definitie bij de grenzen van een woonplaats. Met name in uitgestrekte gemeenten, met meerdere relatief kleine woonplaatsen, zoals in de gemeente Schagen het geval is, is het verzorgingsgebied groter.

De grootste behoefte aan binnensportruimte bestaat in Schagen met een (afgeronde) behoefte van één sporthal en twee sportzalen. In Warmenhuizen is de afgeronde behoefte één sporthal en één sportzaal; in Tuitjenhorn één sportzaal. Het inwoneraantal van de meeste woonplaatsen in de gemeente Schagen is dusdanig gering dat er geen normatieve behoefte is aan binnensportruimte specifiek bedoeld voor de inwoners van die woonplaatsen. Logischerwijs hebben de woonplaatsen gezamenlijk wel een normatieve behoefte. Hierin speelt de bereikbaarheid (spreiding) van de binnensportruimtes een rol dat de inwoners van de kleinere woonplaatsen een binnensportruimte binnen een te overbruggen afstand hebben (zie paragraaf 3.3).

Door het ontbreken van bevolkingsprognoses op woonplaatsniveau, is het alleen mogelijk om de behoefte per woonplaats voor 2017 uit te rekenen.

Tabel 4.2 Afgeronde behoefte binnensportruimtes woonplaatsen gemeente Schagen (o.b.v. Planologische Kengetallen), 2017

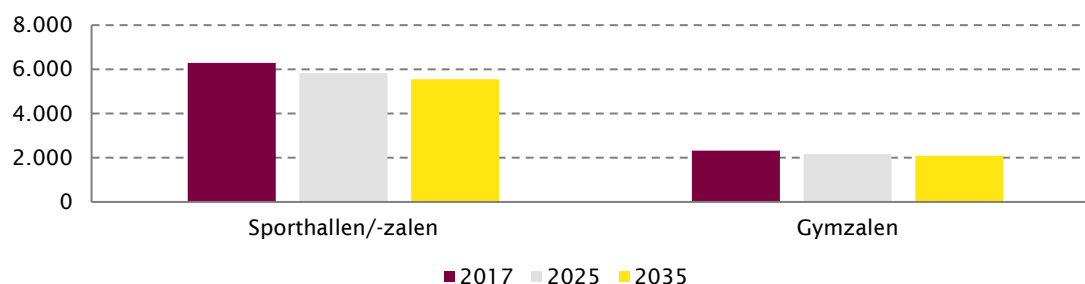
Woonplaats	Aantal sporthallen	Aantal sportzalen	Woonplaats	Aantal sporthallen	Aantal sportzalen
Schagen	1	2	Sint Maarten	-	-
Warmenhuizen	1	1	Dirkshorn	-	-
Tuitjenhorn	-	1	Petten	-	-
Waarland	-	-	Burgerbrug	-	-
't Zand	-	-	Oudesluis	-	-
Callantsoog	-	-	Sint Maartensbrug	-	-
Schagerbrug	-	-	Sint Maartensvlotbrug	-	-

Aantal gebruikers

Op basis van de landelijke gebruikersprofielen van binnensportruimtes (zie paragraaf 2.4) kan een schatting worden gemaakt van het aantal inwoners van de gemeente Schagen dat in 2017, 2025 en 2035 gebruik maakt van binnensportruimte voor sportbeoefening. Hierachter zitten de veronderstellingen dat de landelijke cijfers toepasbaar zijn op de situatie in de gemeente Schagen en dat de gebruikerspercentages niet aan verandering onderhevig zijn.

Het aantal inwoners van de gemeente Schagen dat in 2017 van sporthallen en sportzalen gebruik maakte, wordt geschat op circa 6.300; dat van de gymzalen op circa 2.300 inwoners (figuur 4.1). Het aantal gebruikers zal in 2035 naar verwachting lager zijn: 5.600 inwoners van de sporthallen en -zalen, 2.100 inwoners van de gymzalen.

Figuur 4.1 Geschatte aantal gebruikers binnensportaccommodaties gemeente Schagen naar type in 2017, 2025 en 2035

Op basis van landelijke sportdeelnamecijfers wonen de meeste inwoners van de gemeente Schagen die van binnensportruimtes gebruik maken in het Schagen, gevolgd door het Warmenhuizen.

4.2 Bewegingsonderwijs

De gemeente Schagen heeft een wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimtes ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de gemeente. Hoeveel ruimte door de gemeente beschikbaar moet worden gesteld, is vastgelegd in een gemeentelijke verordening¹⁷, in het vervolg de normatieve behoefte (aan binnensportruimte) genoemd.

De scholen voor het (speciaal) basisonderwijs in de gemeente Schagen hebben in totaal een normatieve behoefte van 208,5 klokuren (60 minuten); de scholen voor het voortgezet onderwijs 325 klokuren; de scholen voor het (voortgezet) onderwijs 51,75 klokuren. Uitgaande van een maximale capaciteit van 26 klokuur per zaal, zijn er in de gemeente Schagen minimaal negen zaaldelen nodig voor het bewegingsonderwijs van de scholen voor het (speciaal) basisonderwijs en twee zaaldelen voor de scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs. Uitgaande van een maximale capaciteit van 34 klokuur per zaal, zijn er in de gemeente Schagen voor het bewegingsonderwijs van de scholen voor het voortgezet onderwijs minimaal tien zaaldelen nodig (tabel 4.3).

Het aanbod aan zaaldelen in de gemeente Schagen bestaat uit 37 (af te scheiden) zaaldelen, waarvan 31 met de afmetingen die voldoen aan de eisen opgenomen in de gemeentelijke verordening¹⁸. Het aanbod aan binnensportruimte lijkt hiermee afdoende te zijn voor de normatieve behoefte ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

¹⁷ Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Gemeente Schagen 2015.

Tabel 4.3 Klokuren bewegingsonderwijs en benodigd aantal zaaldelen scholen gemeente Schagen naar type in 2016/'17

	Aantal locaties	Behoefte	
		Klokuren	Zaaldelen ^a
(Speciaal) basisonderwijs	24	208,50	9 (8,01)
(Voortgezet) speciaal onderwijs	4	51,75	2 (1,9)
Voortgezet onderwijs	5	325,00	10 (9,6)

^a De maximale capaciteit van een zaaldeel is voor het (s)bo en (v)so maximaal 26 klokuren (34 lessen van 45 minuten); voor het vo maximaal 40 lessen van 50 minuten (34 klokuren).

De grootste behoefte aan binnensportruimte ten behoeve van het bewegingsonderwijs van de (speciale) basisscholen bestaat in Schagen (tabel 4.4). Niet per definitie verzorgt een school het bewegingsonderwijs in een sportruimte gelegen in dezelfde woonplaats. De scholen voor het (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs liggen allen in Schagen (niet in tabel).

Tabel 4.4 Klokuren bewegingsonderwijs onderwijslocaties voor (speciaal) basisonderwijs en benodigd aantal zaaldelen gemeente Schagen naar woonplaats in 2016/'17

	Aantal locaties	Behoefte	
		Klokuren	Zaaldelen ^a
Schagen	8	88,5	4 (3,4)
Warmenhuizen	2	33,0	2 (1,3)
Tuitjenhorn	1	24,0	1 (0,9)
't Zand	2	16,5	1 (0,6)
Waarland	1	15,0	1 (0,2)
Petten	1	6,0	1 (0,2)
Sint Maarten	2	6,0	1 (0,2)
Schagerbrug	1	4,5	1 (0,2)
Dirkshorn	1	4,5	1 (0,2)
Callantsoog	1	4,5	1 (0,2)
Sint Maartensbrug	1	3,0	1 (0,1)
Sint Burgerbrug	1	3,0	1 (0,1)
Oudesluis	-	-	-
Sint Maartensvlotbrug	-	-	-

^a De maximale capaciteit van een zaaldeel is voor het (s)bo en (v)so maximaal 26 klokuren (34 lessen van 45 minuten) schoolgebruik, voor het vo maximaal 40 lessen van 50 minuten (34 klokuren).

In hoofdstuk 2 zijn de leerlingenprognoses van de scholen in de gemeente Schagen behandeld. Hier is geconstateerd dat alle typen scholen in totaal te maken zullen krijgen met vergelijkbare leerlingenaantallen, dan wel een terugloop in leerlingenaantallen. In hoeverre dit zijn weerslag zal hebben op de ruimtebehoefte voor het bewegingsonderwijs, is afhankelijk van de ontwikkelingen op het gebied van het bewegingsonderwijs (mogelijke verruiming van het wekelijks aantal klokuren), de gevolgen van de dalende aantallen op het toekomstig aantal groepen en de hieraan gerelateerde klokuren bewegingsonderwijs, en de spreiding van de onderwijslocaties (sluitingen en/of fusies).

5. Gebruik

De gemeente Schagen kent relatief veel aanbod aan binnensportruimte per hoofd van de bevolking in vergelijking tot de voorgeschreven landelijke normen. Hieronder kijken we hoe dit zich verhoudt tot de dagelijkse praktijk door het gebruik van de binnensportruimtes die geëxploiteerd worden door Sportfondsen Schagen tussen augustus 2016 tot en met juli 2017 te analyseren.

Idealiter worden alle binnensportruimtes in de gemeente meegenomen. Niet alle exploitanten konden echter de noodzakelijke gegevens aanleveren, waardoor dit niet mogelijk bleek. In paragraaf 5.3 is getracht een compleet beeld van de bezetting van een standaardweek van alle binnensportruimtes in de gemeente Schagen te geven.

5.1 Jaargebruik

In tabel 5.1 staat het jaargebruik (in gewogen uren¹⁹) van de binnensportruimtes naar doeleinde. Opvallend is het relatief lage gebruik ten behoeve van bewegingsonderwijs in de Spartahal en het geheel ontbreken van bewegingsonderwijs in de Harenkarspelhal.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben beiden richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen en -zalen opgesteld. Deze richtlijnen gaan uit van de (potentiële) bezetting in uren. De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of -zaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. NOC*NSF hanteert een richtlijn van 1.400 uur sportgebruik. Dit aantal is exclusief onderwijsgebruik. Er bestaan geen richtlijnen waartegen het jaargebruik van gymzalen tegen kan worden afgezet.

De Groeneweghal en de Waldervaart voldoen aan de VNG-richtlijn. Niet één van de sporthallen en -zalen voldoet aan de NOC*NSF-richtlijn.

Tabel 5.1 Jaargebruik (in uren) binnensportruimtes gemeente Schagen (geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen) naar doeleinde, augustus 2016 tot en met juli 2017

	Bewegingsonderwijs	Sport en overig	Totaal
<i>Sporthallen</i>			
Groeneweghal	697	1.222	1.918
Harenkarspelhal	-	1.010	1.010
Spartahal	131	1.055	1.186
<i>Sportzaal</i>			
Waldervaart	1.291	820	2.111
<i>Gymzaal</i>			
De Groet	724	1.046	1.770

¹⁹ Met het gewogen aantal verhuurde uren wordt het aantal verhuurde uren, gecorrigeerd met een deelfactor bedoeld. Als een derde van de hallen (een zaaldeel) wordt verhuurd, worden deze uren voor een derde meegenomen in het totale aantal verhuurde uren.

5.2 Bezetting

Sportverenigingen, sportgroepen en scholen maken doorgaans niet het hele jaar gebruik van de binnensportruimtes. Hierom wordt hieronder naar de seizoensbezetting van 2016/'17 gekeken. Het seizoen 2016/'17 is gedefinieerd als de weken in de maanden augustus 2016 tot en met juli 2017, minus de vakantieweken (herfst-, kerst-, voorjaars-, mei- en zomervakantie). Binnen deze 40 weken vinden doorgaans de (meeste) activiteiten van de sportverenigingen plaats en geven de scholen hun bewegingsonderwijs. Ook de eventuele huur op feestdagen is buiten beschouwing gelaten. Het seizoen 2016/'17 is verder opgedeeld in het reguliere seizoen en het winterseizoen²⁰. In het winterseizoen vinden de binnencompetities voor de handbal- en hockeyverenigingen plaats. De bezetting wordt weergegeven aan de hand van bezettingsgraden. Deze bezettingsgraden zijn uitgerekend door het aantal gewogen verhuurde uren te delen door het maximaal aantal te verhuren uren²¹.

Doordeweeks

Overdag

Doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) zijn de gemeentelijke binnensportruimtes in het reguliere seizoen gemiddeld voor 39 procent van de tijd bezet. Door het ontbreken van het bewegingsonderwijs in de Harenkarspelhal is de bezetting van deze accommodatie overdag laag. Het tegenovergestelde is waar voor de Waldervaart. De bezetting in het winterseizoen is vergelijkbaar met die in het regulier seizoen.

Avond

Doordeweeks in de avond (16:00 - 23:00 uur) zijn de gemeentelijke binnensportruimtes in het reguliere seizoen gemiddeld voor 42 procent van de tijd bezet. De Groet is de enige accommodatie die gemiddeld meer dan de helft van de tijd bezet is. In het winterseizoen is de bezetting van de accommodaties hoger: gemiddeld 61 procent. De bezetting van de Waldervaart blijft achter ten opzichte van de andere binnensportruimtes.

Piekuren

Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur), de uren die het populairst zijn bij de binnensportverenigingen, zijn de gemeentelijke binnensportruimtes in het reguliere seizoen gemiddeld voor 64 procent van de tijd bezet. In het winterseizoen zijn de binnensportruimtes tijdens deze uren bijna volledig bezet.

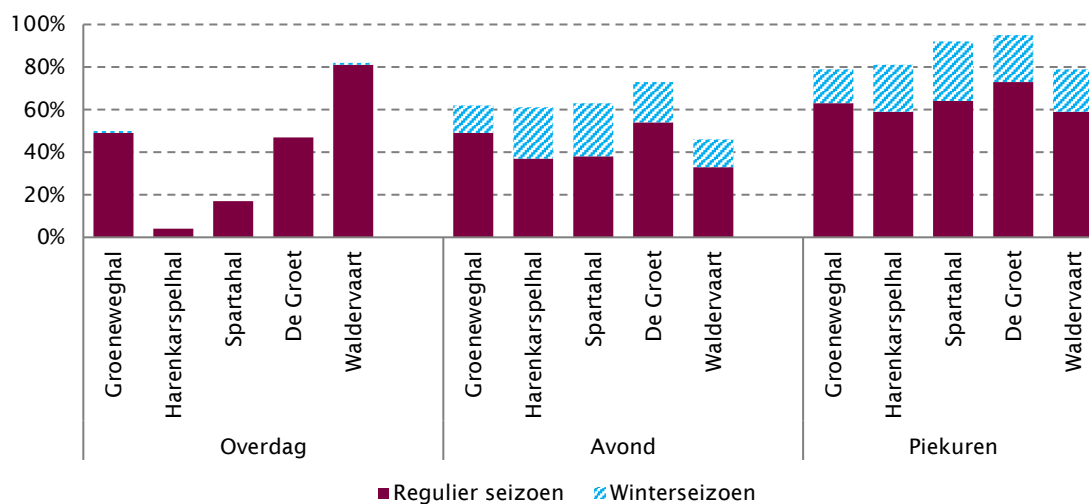
Weekend

De gemeentelijke binnensportruimtes zijn op zaterdag tussen 09:00 en 21:00 uur in het reguliere seizoen gemiddeld voor 16 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen gemiddeld voor 39 procent van de tijd, waarbij vooral de sporthallen beter bezet zijn. Op zondag tussen 09:00 en 21:00 uur zijn de accommodaties gemiddeld voor 19 procent bezet; in het winterseizoen voor 38 procent van de tijd (figuur 5.2).

²⁰ Het winterseizoen bestaat uit de maanden december, januari en februari, het reguliere seizoen bestaat uit de overige maanden.

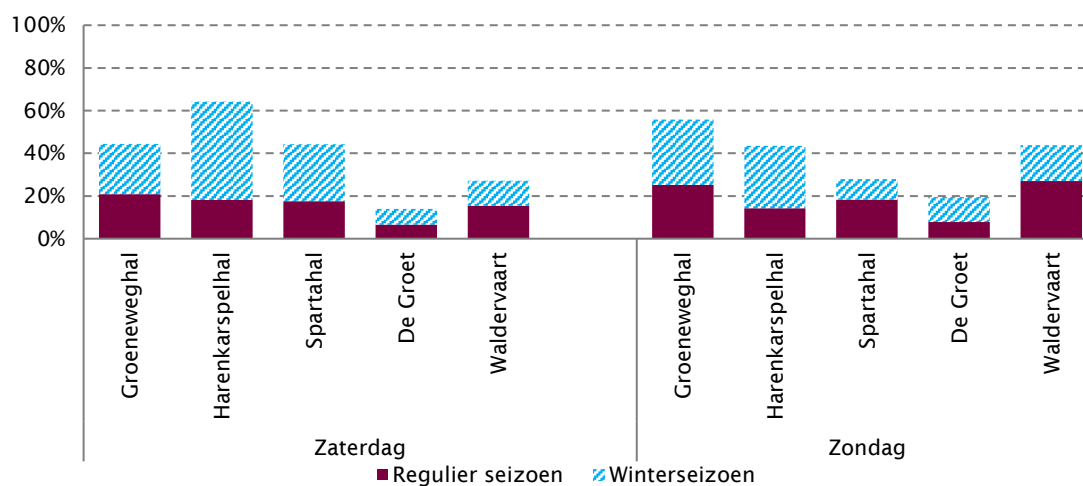
²¹ Met het maximaal aantal te verhuren uren wordt het totaalaantal uren binnen de desbetreffende tijdsperiode binnen het desbetreffende seizoen bedoeld.

Figuur 5.1 Gemiddelde doordeweekse bezetting binnensportruimtes gemeente Schagen (geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen naar tijdperiode en seizoen in 2016/'17

Noot: zie bijlage 2 voor de gemiddelde doordeweekse bezettingsgraden naar uur, naar seizoen.

Figuur 5.2 Gemiddelde weekendbezetting tussen 09:00 en 21:00 uur binnensportruimtes gemeente Schagen (geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen naar dag en seizoen in 2016/'17

5.3 Weekbezetting alle binnensportruimtes

In figuur 5.3 is de bezetting van de sporthallen, sportzaal, gymzalen+ en gymzalen De Pettemer Kluft en De Doorbraak weergegeven. Een standaardweek wordt hier gezien als een representatieve week voor de bezetting van de ruimtes (binnen een bepaald seizoen).

Het figuur is samengesteld op basis van diverse bestanden aangeleverd door de desbetreffende exploitanten. De bestanden, en daarmee de gepresenteerde bezettingsgraden in het figuur, hebben betrekking op verschillende jaren/seizoenen.

Overdag

Doordeweeks overdag (08:00 - 16:00 uur) zijn de binnensportruimtes tijdens een standaardweek, zowel in het reguliere seizoen als in het winterseizoen, gemiddeld voor 37 procent van de tijd bezet.

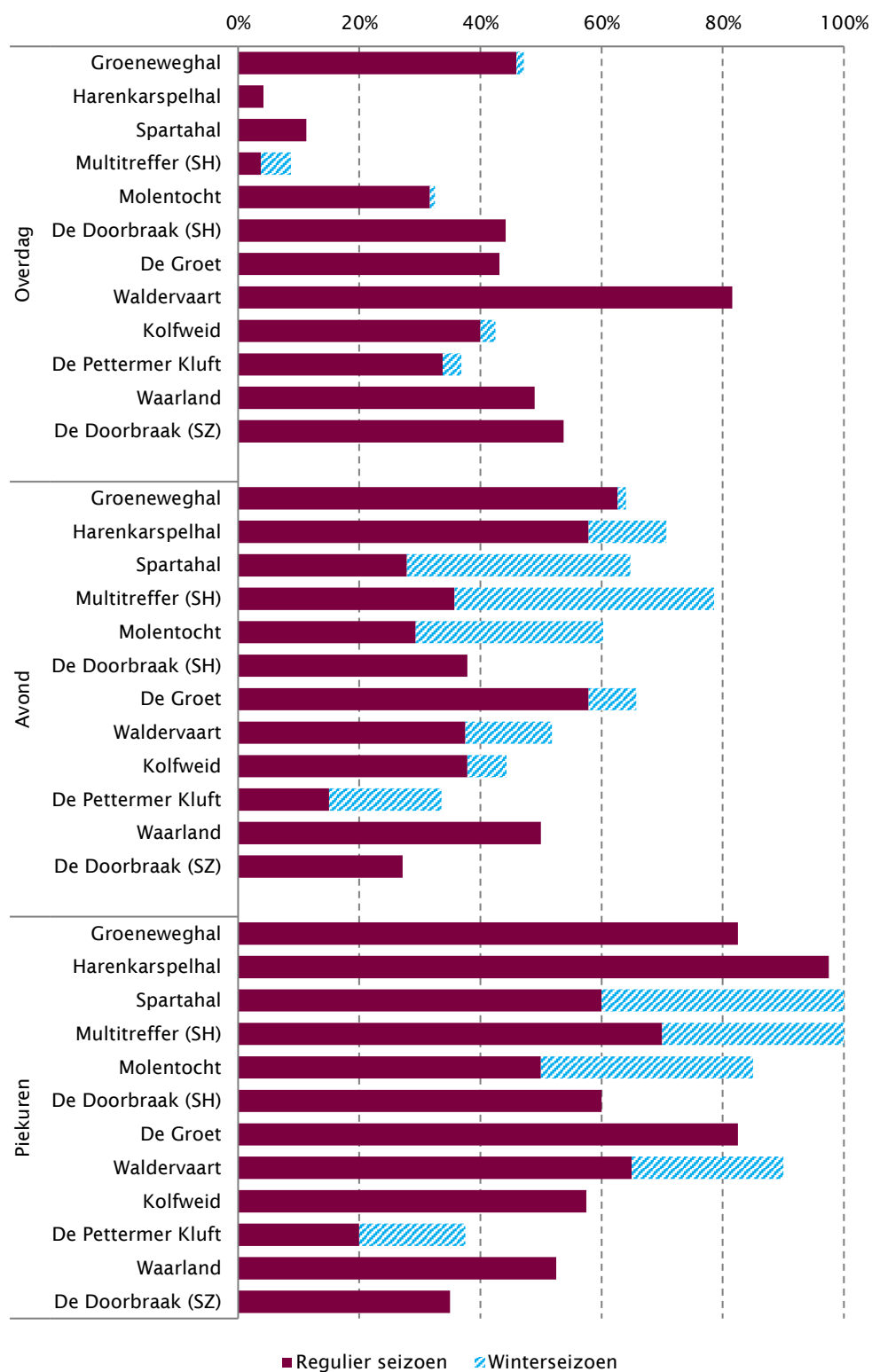
Avond

Doordeweeks in de avond (16:00 - 23:00 uur) zijn de binnensportruimtes tijdens een standaardweek in het reguliere seizoen gemiddeld voor 40 procent van de tijd bezet. In het winterseizoen zijn de ruimtes gemiddeld voor meer dan de helft van de tijd bezet (54 procent).

Piekuren

Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur), de uren die het populairst zijn bij de binnensportverenigingen, zijn de binnensportruimtes tijdens een standaardweek in het reguliere seizoen gemiddeld voor 61 procent van de tijd bezet; in het winterseizoen voor 73 procent, waarbij sommige binnensportruimtes tijdens deze uren bijna volledig zijn bezet.

Figuur 5.3 Doordeweekse bezetting binnensportruimtes gemeente Schagen in een standaardweek naar tijdperiode en seizoen

Noot: Het werkelijke gebruik van De Doorbraak (sporthal en sportzaal) is hoger. Het gebruik van de accommodatie door Voetbalvereniging VIOS Warmenhuizen wordt niet bijgehouden, waar zij vrij gebruik kunnen maken van de accommodatie.

5.4 Implicaties mogelijke ontwikkelingen

Op basis van lokale initiatieven zijn plannen gemaakt voor realisatie van nieuwe accommodaties. Het betreft hier nieuwbouw van 600 m² (ter grootte van een sportzaal) aan de sporthal Multitreffer 't Zand, waarvan Stichting Multitreffer 't Zand de initiatiefnemer is. Daarnaast heeft Stichting Sporthal Waarland het initiatief genomen om een plan te maken voor de realisatie van een sporthal in Waarland, ter vervanging van de gymzaal in Waarland.

Uitbreiding Sporthal Multitreffer

Stichting Sporthal Multitreffer in 't Zand heeft het voornemen de capaciteit van haar sporthal uit te breiden met 600 m² (20 bij 30 meter). De achterliggende gedachte van de aanbouw is dat hiermee extra capaciteit wordt gerealiseerd ten behoeve van trainingen voor met name handbal, zaalvoetbal en volleybal. Met de uitbreiding wordt eveneens ingespeeld op de ambities van de handbalvereniging om op een hoger niveau te spelen waardoor de verwachting is dat in de toekomst meer en langer getraind kan worden.

In de huidige situatie moet voor in totaal 8,75 uur²², voor wedstrijden en trainingen handbal en zaalvoetbal, uitgeweken worden naar andere sporthallen ten behoeve van trainingen of wedstrijden. Er zijn geen gegevens bekend over de verdeling van de hoeveelheid uren onder de diverse sporthallen. De huidige doordeweekse bezetting van de Multitreffer is overdag slechts 4 procent en in de winterperiode 9 procent bezet. In de avond is de doordeweekse bezetting met 36 procent eveneens laag. In de winterperiode zijn de avonden met 79 procent goed bezet en in de piekuren is de hal met 70 procent behoorlijk goed gevuld. In de winterperiode is de sporthal tijdens piekuren in zijn geheel bezet.

Door de accommodatie met 600 m² te vergroten, zal een sportzaal aan de huidige sporthal geschakeld worden. Met de uitbreiding wordt ingespeeld op de ambities van de zaalvoetbalvereniging om op een hoger niveau te spelen en in de toekomst meer en langer te trainen dan in de huidige situatie het geval is. Daarnaast is het plan dat de nieuwe accommodatie ook in gebruik wordt genomen door basisscholen ten behoeve van bewegingsonderwijs, hetgeen nu plaatsvindt in de gymzaal van Multitreffer 't Zand. Het gevolg van deze verschuiving is wel dat de huidige gymzaal leeg komt te staan.

Het plan voor de uitbreiding van de sporthal voorziet in een bezetting bestaande uit 8,75 uur aan uren die nu niet in de sporthal Multitreffer gefaciliteerd kunnen worden, wat op jaarbasis 315 uur is. Het plan is dat de nieuwe accommodatie gevuld gaat worden met bewegingsonderwijs van de basisscholen Zandhope en St. Jozefschool. Het gaat om 12 klokuren aan bewegingsonderwijs. Op jaarbasis is dat 480 uur. Het jaargebruik van de nieuwe accommodatie met sport en onderwijs zal op basis van het bovenstaande circa 800 uur zijn.

Aangezien de VNG voor de bouw en exploitatie van een sporthal of sportzaal een minimale behoefte adviseert van 1.600 uur per jaar (inclusief onderwijsgebruik), betekent dit dat de bezettingsgraad van de accommodatie (nog) niet voldoende is om op basis van de richtlijnen van de VNG exploitabel te zijn.

Het gevolg van de uitbreiding van de bestaande accommodatie met een sportzaal, is dat de gymzaal Multitreffer in 't Zand leeg komt te staan. Verenigingen uit 't Zand die op dit moment geen gebruik

²² Bron: Businessplan Uitbreiding Sporthal Multitreffer

kunnen maken van de sporthal de Multitreffer moeten wijken uit naar de sporthallen in de kern Schagen (Groeneweghal, Spartahal en Molentocht). Zoals eerder aangegeven gaat het hier om in totaal 8,75 uur. Bij realisatie van de nieuwe sportzaal de Multitreffer zal de bezetting in de genoemde hallen omlaag gaan. Omdat het slechts gaat om in totaal 8,75 uur per week, verdeeld over drie sporthallen, gaat de bezetting in de genoemde hallen beperkt omlaag.

Gevolgen toekomstig nieuwbouw in 't Zand

Het plan is om in 't Zand 280 woningen bij te bouwen. De vraag is wat dit betekent voor het aantal leden en het jaargebruik van de sporthal. Bij een groei van 't Zand met circa 750 inwoners als gevolg van de realisatie van 280 woningen, zal op basis van het uitgangspunt dat 1 op de 17 inwoners handbalt, er 44 inwoners bijkomen die lid worden van een handbalvereniging. Dat zou betekenen dat het huidige ledenaantal van de plaatselijke handbalvereniging met ongeveer 20 % zal gaan groeien, wat toename zou betekenen van circa 3 handbalteams.

Voor zaalvoetbal zou nieuwbouw betekenen dat er in de toekomst circa 50 inwoners zijn die zaalvoetbal gaan beoefenen, op basis van de aanname²³ dat 1 op de 15 inwoners zaalvoetbalt (nu en in de toekomst). Op basis van de huidige ledenaantallen zou dit een groei betekenen van ongeveer 20%, wat overeen komt met ongeveer 5 zaalvoetbalteams. Daarbij de aanname dat de verhouding handballers en zaalvoetballers ten opzichte van het totaal aantal inwoners in 't Zand naar de toekomst toe gelijk blijft.

Op basis van het bovenstaand kan worden geconcludeerd dat als gevolg van de nieuwbouw het jaargebruik en de bezetting van de huidige sporthal zal gaan toenemen, maar dat er geen (harde) uitspraak gedaan kan worden over de exacte gevolgen voor de bezetting omdat er te veel onzekerheden zijn die gaan over bijvoorbeeld de ontwikkeling van de sport, maar ook bijvoorbeeld het verloop en de tijdstippen waarop gesport gaat worden.

Met 960 uur jaargebruik²⁴ van de sporthal en een lage reguliere bezetting overdag en in gemiddeld in de avond, lijkt er nog ruimte genoeg te zijn om naar de toekomst toe meer teams te huisvesten in de huidige sporthal.

Bouw Sporthal Waarland

Stichting Sporthal Waarland heeft het voornemen om een sporthal in Waarland te realiseren ter vervanging van de gymzaal, zodat er ook handbaltrainingen en -wedstrijden gespeeld kunnen worden. Aangezien het plan is dat de sporthal in Waarland de gymzaal zal vervangen, gaan de uren voor sportgebruik (handbal, volleybal, gym en badminton) en de uren voor bewegingsonderwijs over naar de nieuwe sporthal. Tevens zal de handbalvereniging Con Zelo gebruik gaan maken van de nieuwe accommodatie. In de huidige situatie zijn de trainingen van de handbalvereniging verdeeld over de Harenkarspelhal, de Waldervaart en de Waarland. De wedstrijden worden thans gespeeld in de sporthal Harenkarspelhal.

²³ Het gaat hier om een aanname omdat geen cijfers bekend zijn over de verhouding hoeveelheid zaalvoetballers en de totale hoeveelheid inwoners in 't Zand.

²⁴ Urenoverzicht Multitreffer 17 maart 2018

De huidige doordeweekse bezetting van de gymzaal²⁵ is zowel overdag als in de avond 50 procent. Tijdens de piekuren is de sportzaal (slechts) 53 procent bezet. Handbalvereniging Con Zelo, één van de beoogde hoofdgebruikers van de nieuwe sporthal, huurt op dit moment voor 88,5 (gewogen) uur in de Harenkarspelhal en 31,5 (gewogen) uur in de Waldervaart, nagenoeg uitsluitend in het winterseizoen 2016/'17²⁶. De Harenkarspel wordt gehuurd voor zowel wedstrijden in het weekend als doordeweeks voor trainingen. De Waldervaart wordt alleen ten behoeve van trainingen (doordeweeks) gehuurd door Con Zelo.

Wanneer Con Zelo één van de nieuwe hoofdgebruikers van de sporthal wordt, dan gaat de bezetting van de (toekomstige) sporthal in Waarland omhoog ten opzichte van huidige bezetting van de gymzaal in Waarland. Om een indicatie te geven van het jaargebruik van de sporthal, is het weekrooster (standaardweek) als uitgangspunt genomen voor het jaargebruik, waarbij rekening gehouden is met de accommodatiegrootte. Het jaargebruik van de huidige gymzaal is omgerekend circa 620 uur. Wanneer die hoeveelheid wordt opgeteld met de 120 uur die Con Zelo thans huurt van de Harenkarspelhal en de Waldervaart, dan komt dat op een jaargebruik circa 740 uur.

De VNG adviseert dat voor de bouw en exploitatie van een sporthal of sportzaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar moet bestaan (inclusief onderwijsgebruik). Dat betekent dat de nieuwe accommodatie met circa 740 uur (nog) niet goed in voldoende mate gevuld is om exploitabel te zijn.

De gevolgen van het verplaatsen van alle uren van Con Zelo naar een nieuwe hal op de doordeweekse bezetting van de Harenkarspelhal en de Waldervaart, staat weergegeven in tabel 5.2. De doordeweekse bezetting van de accommodaties overdag blijft ongewijzigd, vanwege het feit dat Con Zelo alleen in de avonden huurt. De gevolgen voor de bezetting in het reguliere seizoen in de avond (en in de piekuren) zijn gering; de bezetting in het winterseizoen van de Harenkarspelhal en de Waldervaart zonder de huur van Con Zelo is logischerwijs lager dan met Con Zelo.

²⁵ De aangeleverde gegevens over de bezetting zijn gebaseerd op het weekrooster in de winterperiode.

²⁶ Gedefinieerd als de maanden december, januari en februari.

Tabel 5.2 Gemiddelde doordeweekse bezetting (in procenten)

	Overdag (08:00 – 16:00 uur)		Avond (16:00 – 23:00 uur)		Piekuren (19:00 – 21:00 uur)	
	Winter-		Winter-		Regulier	Winter-
	Regulier seizoen	seizoen	Regulier seizoen	seizoen	seizoen	seizoen
Harenkarspelhal						
Met huur Con Zelo	4	4	37	61	59	81
Zonder huur Con Zelo	4	4	37	58	57	71
Waldervvaart						
Met huur Con Zelo	81	82	33	46	59	79
Zonder huur Con Zelo	81	82	32	40	56	59

De gevolgen op de zaterdagse bezetting van de Harenkarspelhal zijn gering (zie tabel 5.3); de zondagbezetting is beduidend lager zonder de huur van Con Zelo.

Tabel 5.3 Gemiddelde weekendbezetting (in procenten)

	Zaterdag (09:00 – 21:00 uur)		Zondag (09:00 – 21:00 uur)	
	Regulier seizoen	Winterseizoen	Regulier seizoen	Winterseizoen
Harenkarspelhal				
Met huur Con Zelo	18	64	14	43
Zonder huur Con Zelo	17	56	11	12

Gevolgen toekomstig nieuwbouw Waarland

Het plan is dat Waarland in de toekomst uit gaat breiden met circa 40 woningen. Bij een groei van Waarland met circa 100 inwoners als gevolg van de realisatie van 40 woningen, zal bij volledige realisatie van de nieuwbouw er 5 handballers bijkomen op basis van het feit dat 1 op de 19 mensen in Waarland handbalt en 6 zaalvoetballers op basis van de aanname dat 1 op de 15 inwoners in Waarland zaalvoetbalt. Daarbij de aanname dat de verhouding handballers en zaalvoetballers ten opzichte van het totaal aantal inwoners in Waarland naar de toekomst toe gelijk blijft. Het effect van de nieuwbouw in Waarland op het jaargebruik en de bezetting van de accommodatie zal te verwaarlozen zijn.

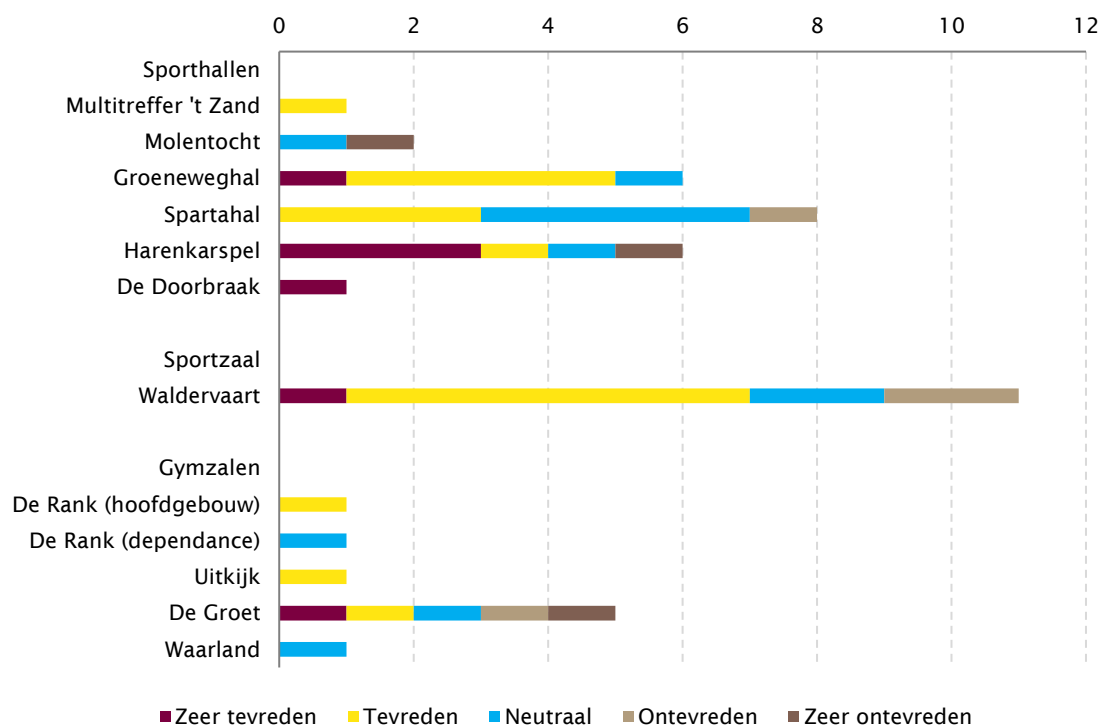
6. Ervaring gebruikers accommodaties

Huurders van de binnensportruimtes van gemeentelijke accommodaties (op basis van een lijst met verenigingen van Sportfondsen), zijn online gevraagd²⁷ om hun mening te geven over de binnensportaccommodaties om hiermee gemeentebreed een beeld te geven wat huurders vinden van de accommodaties. Van de 54 benaderde huurders²⁸ heeft 57 procent de vragenlijst ingevuld. De 31 respondenten zijn onder te verdelen in 18 sportverenigingen, 8 onderwijsinstellingen en 5 overige gebruikers (recreatieve groepen). In de vragenlijst zijn vragen opgenomen over de beschikbaarheid, kwaliteit en functionaliteit van de gehuurde binnensportruimtes. In totaal zijn 44 beoordelingen gegeven, waarvan sommige huurders gebruik maken van meerdere ruimtes. Niet alle binnensportruimtes zijn beoordeeld; derhalve ontbreken deze in de figuren.

6.1 Beschikbaarheid

De meeste huurders van de binnensportruimtes zijn tevreden over de beschikbaarheid van de binnensportruimte(s) die zij huren. 80 procent van de beoordelingen van de beschikbaarheid van de ruimtes is (zeer) positief of neutraal (figuur 6.1).

Figuur 6.1 Beoordeling beschikbaarheid binnensportruimtes, gemeente Schagen, 2017, in absolute aantallen

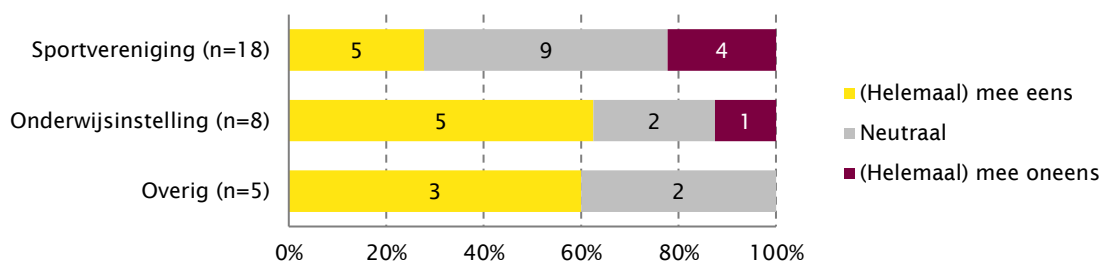

²⁷ Op 6 oktober is de gebruikersbevraging uitgegaan en op 16 oktober een reminder

²⁸ Lijst van 54 gebruikers van de binnensportruimtes aangeleverd door Sportfondsen op 25 september 2017

Het overgrote deel van de huurders van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen vindt dat er voldoende binnensportruimte in de gemeente aanwezig is (figuur 6.2). Eén op de vijf sportverenigingen die in de gemeente Schagen een binnensportruimte huurt, is van mening dat het huidige aanbod in de gemeente niet voldoet aan de vraag. Deze vier sportverenigingen betreffen twee handbalverenigingen (actief in de Spartahal, Harenkarspelhal, de Molentocht, De Groet en de Uitkijk), één hockeyvereniging (actief in de Spartahal) en één badmintonvereniging (actief in de Waldervaart).

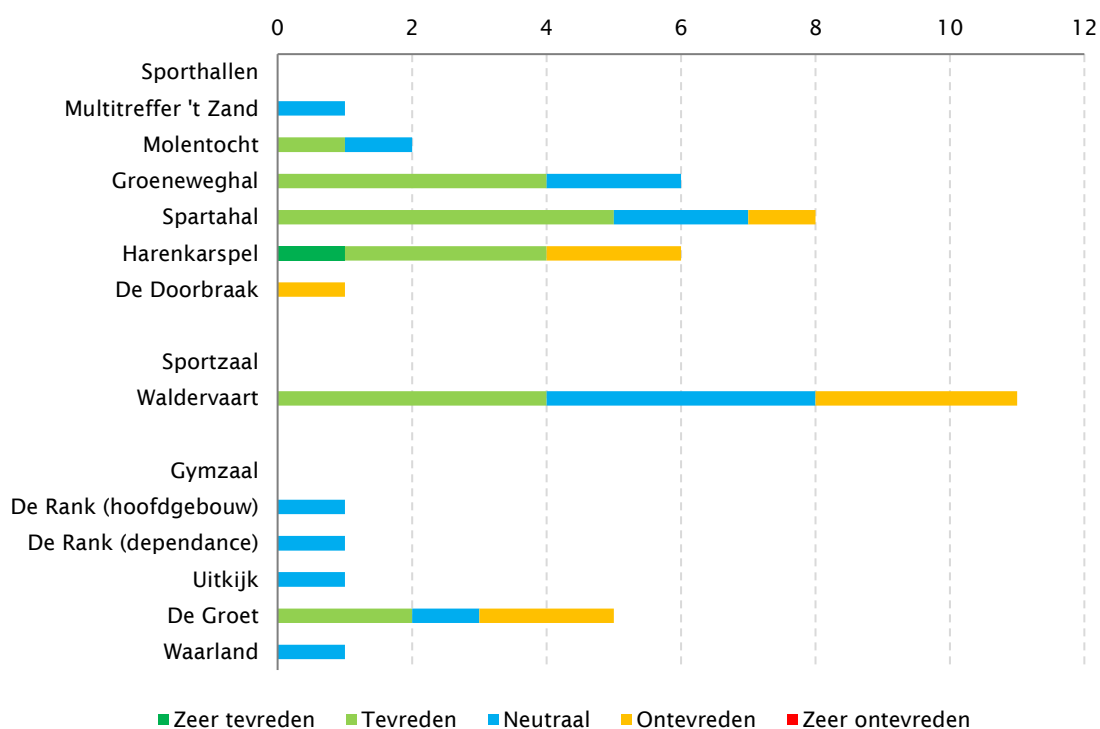
Figuur 6.2 Voldoende ruimte voor binnensport in de gemeente Schagen (in aantallen en procenten)

6.2 Kwaliteit

De huurders zijn overwegend tevreden met de kwaliteit (vloeren, staat van materialen, e.d.) van de ruimte(s) die zij huren of staan hier neutraal tegenover. 72 procent van de beoordelingen over de kwaliteit van de ruimtes is (zeer) positief of neutraal (figuur 6.3).

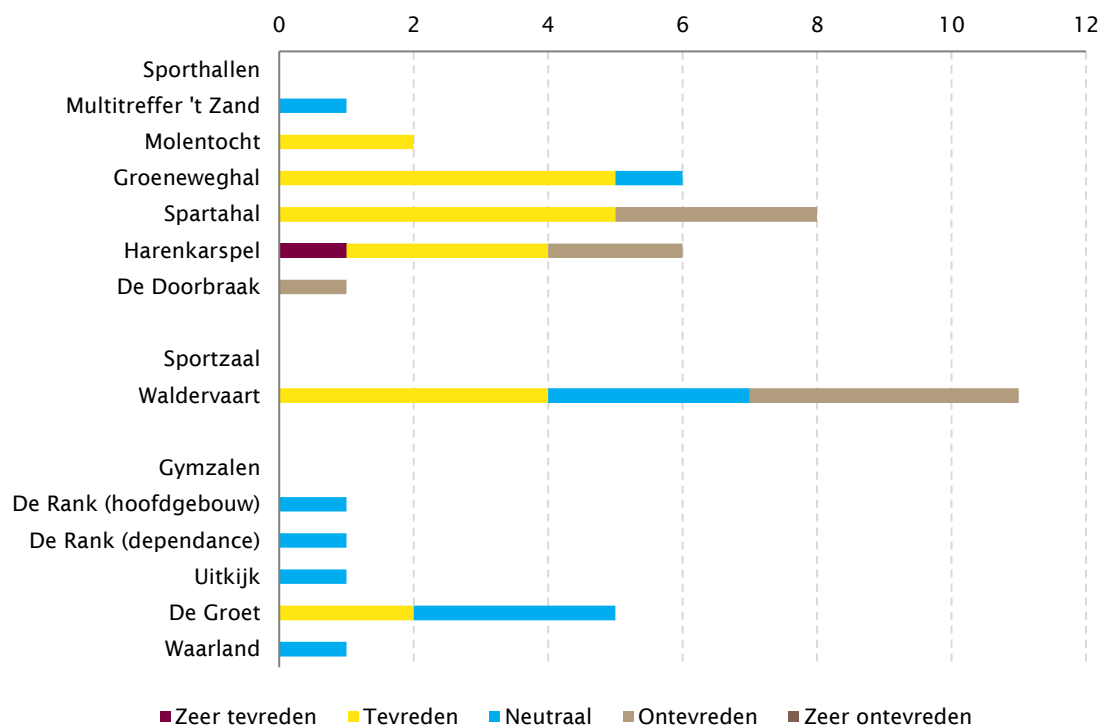
Figuur 6.3 Beoordeling kwaliteit binnensportruimtes, gemeente Schagen, 2017, in absolute aantallen

6.3 Functionaliteit

De meeste huurders van de binnensportruimtes zijn tevreden over de functionaliteit van de binnensportruimte(s) die zij huren (belijning, publieksruimte, aanwezigheid van materialen, e.d.). 84 procent van de beoordelingen van de functionaliteit van de ruimtes is (zeer) positief of neutraal (figuur 6.4).

Figuur 6.4 Beoordeling functionaliteit binnensportruimtes, gemeente Schagen, 2017, in absolute aantallen

7. Huurtarieven

De gemeente Schagen wil onderzocht hebben hoe de huurtarieven van de type binnensportaccommodaties in de gemeente zich onderling tot elkaar verhouden. Daarnaast wenst de gemeente een vergelijking te hebben tussen de tarieven in de gemeente Schagen en de tarieven in omringende gemeenten. Daartoe wil de gemeente de mogelijkheid onderzoeken tot het harmoniseren van de huurtarieven van haar binnensportaccommodaties. Hiertoe zijn data verzameld om tot een benchmark van de huurtarieven te komen. Bij de tarievenvergelijking is niet alleen rekening gehouden met het type accommodatie, maar ook met eventuele kortingen (voor verenigingen). Op basis van het overzicht van de huurtarieven presenteren we per huuraccommodatie (sporthal, sportzaal en gymzaal) de meest gehanteerde tarieven. Waar mogelijk zijn deze vergeleken met vergelijkbare tarieven van accommodaties in gemeenten in de provincie Noord-Holland.

7.1 Sporthallen

De sporthallen in de gemeente Schagen hanteren verschillende huurtarieven (tabel 7.1). Het gemiddelde basistarief van een sporthal in de gemeente Schagen is € 41,00. Een aantal sporthallen maken gebruik van een kortingstarief wanneer verenigingen structureel van de sporthal gebruikmaken. Gemiddeld kan dit kortingstarief oplopen tot 40% procent. Wanneer wordt gekeken naar de huurtarieven van de sporthallen, is te zien dat deze uiteen lopen. Dit is mogelijk te verklaren omdat de gemeente Schagen sinds 2013 is ontstaan uit een fusie van de voormalige gemeenten: Schagen, Harenkarspel en Zijpe. Sinds de fusie van de gemeenten is nog geen sprake geweest van een harmonisering van tarieven van de gemeentelijke sporthallen.

Tabel 7.1 Huurtarieven sporthallen gemeente Schagen in 2017

Sporthal	Voormalige gemeente	Beheer	Tarieven	Gemiddelde huurprijs (p/u) voor de hele hal
Spartahal	Schagen	Sportfondsen	Basistarief	€ 38,05
Groeneweghal	Schagen	Sportfondsen	Basistarief	€ 38,05
Harenkarspelhal	Harenkarspel	Sportfondsen	Basistarief	€ 55,85
De Doorbraak	Harenkarspel	Stichting De Doorbraak	Basistarief	€ 39,75
Molentocht	Zijpe	Stichting De Molentocht	Basistarief ²⁹	€ 34,65
Multitreffer 't Zand	Zijpe	Stichting Multitreffer 't Zand	Basistarief	€ 40,00

De gemeente Schagen wenst de gemeentelijke huurtarieven voor de binnensportaccommodaties te kunnen vergelijken met de tarieven in andere gemeenten. In tabel 7.2 is inzicht gegeven in de gemiddelde huurprijs in de gemeente Schagen ten opzichte van andere gemeenten in Noord-Holland. Het gemiddelde basistarief voor de sporthallen van alle gemeente zoals genoemd in tabel 7.2 bedraagt (€ 49,95). Het gemiddelde tarief in de gemeente Schagen ligt circa 20% lager dan het gemiddelde huurtarief van de gemeenten in Noord Holland uit tabel 7.2.

²⁹ Bij deze accommodatie wordt één tarief gehanteerd.

Tabel 7.2 Benchmark huurtarieven sporthallen gemeenten Noord-Holland

Gemeente	Tarieven	Gemiddelde huurprijs (p/u) voor de hele hal
Schagen (6 sporthallen)	Basistarief	€ 41,00
Langedijk (2 sporthallen)	Basistarief	€ 43,50
Hollands Kroon (3 sporthallen)	Basistarief	€ 48,50
Den Helder (2 sporthallen)	Basistarief	€ 48,50
Heemskerk (1 sporthal)	Basistarief	€ 60,45
Heerhugowaard (3 sporthallen)	Basistarief	€ 57,60

7.2 Sportzaal en gymzalen

In tabel 7.3 zijn de huurtarieven van diverse sportzaal en diverse gymzalen in de gemeente Schagen uiteengezet. Het basishuurtarief van sportzaal de Waldervaart is € 38,05. Gezien de afmeting is het evident dat het tarief ruim hoger is dan de tarieven van de gymzalen in de gemeente Schagen. De zaal is immers meer functioneel omdat de zaal in twee delen gescheiden kan worden. Aan de andere kant is de ligt de prijs in de lijn met de sporthallen, terwijl in nagenoeg alle hallen een combiveld uitgelijnd is en om die reden geschikt is voor sporten als zaalvoetbal en handbal. In dat opzicht lijkt de huurprijs wat aan de hoge kant te zijn. Dezelfde trend is te herkennen bij de sportzalen, waar het (basis)huurtarief gemiddeld lager is dan in omliggende gemeenten.

Tabel 7.3 Huurtarieven sport- en gymzalen gemeente Schagen 2017

	Voormalige gemeente	Tarieven	Gemiddelde huurprijs (p/u) voor de hele hal
Sportzaal Waldervaart	Schagen	Basistarief	€ 38,05
Gymzaal De Groet	Harenkarspel	Basistarief	€ 16,35
Gymzaal Kolweid	Zijpe	Basistarief	€ 18,00
Gymzaal Waarland	Harenkarspel	Basistarief	€ 21,00
Gymzaal Pettemer Kluft	Zijpe	Basistarief	€ 10,05 ³⁰

Het gemiddelde basistarief voor de huur van een gymzaal in de gemeente Schagen ligt rond € 15,00 per uur. Het gemiddelde basistarief van de gymzalen van een viertal omliggende gemeenten³¹ in Noord-Holland ligt op circa € 19,00 per uur. Het gemiddeld basistarief voor een gymzaal in de gemeente Schagen is hierdoor lager dan de gemiddelde huurprijs in omringende gemeenten.

7.3 Harmoniseren huurtarieven

Er zitten verschillen in de huurtarieven die gehanteerd worden bij de gemeentelijke accommodaties, ook tussen accommodaties die vergelijkbaar zijn qua grootte en functionaliteit. Om die reden is het aan te bevelen de huurtarieven te harmoniseren.

³⁰ Dit tarief geldt voor vaste gebruikers. Voor incidentele gebruikers ligt het tarief op € 11,20.

³¹ Schagen, Heerhugowaard, Langedijk, Hollands Kroon

8. Conclusie

8.1 Vraag en aanbod binnensport

Voor het georganiseerd binnensporten (in teamverband) zijn volgens de landelijke normen (Planologische Kengetallen) in de gemeente Schagen tussen de twee en drie sporthallen en vier sportzalen nodig. In de gemeente liggen zes sporthallen en één sportzaal. Gemeente breed overstijgt hiermee het aanbod de vraag naar binnensportruimte.

Vergelijken we het aanbod aan binnensportruimte in de gemeente Schagen met het landelijke gemiddelde, dan is het aanwezige aanbod in de gemeente relatief hoog. Ook ten opzichte van het gemiddelde in de VSG-regio Hollands-Noorden en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (o.b.v. inwoneraantal), beschikt de gemeente Schagen over relatief veel binnensportruimte. Dit is met name het gevolg van de 44 gymzalen die in de gemeente liggen. Het aantal sporthallen per 25.000 inwoners in de gemeente Schagen (3,3) is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (2,7), het gemiddelde van Hollands-Noorden (3,6) en het gemiddelde van vergelijkbare gemeenten (3,0).

De spreiding van de sporthallen in de gemeente Schagen is dusdanig dat de inwoners van de gemeente gemiddeld 2 kilometer moeten reizen naar de dichtstbijzijnde sporthal (welke niet per definitie in de gemeente Schagen hoeft te liggen). Dit is circa een halve kilometer verder dan het landelijke gemiddelde en het gemiddelde in Hollands-Noorden. De inwoners van Burgerbrug, Callantsoog, Dirksborn, Oudesluis, Petten, Sint Maarten, Sint Maartensbrug, Sint Maartensvlotburg en Waarland moeten (gemiddeld) verder dan drie kilometer reizen tot de dichtstbijzijnde sporthal (of sportzaal). Drie kilometer wordt gezien als de maximale afstand die men wil afleggen voor sportbeoefening.

Gerelateerd aan het relatief hoge aanbod aan binnensportruimte is de constatering dat veel huurders van de binnensportruimtes aangeven tevreden zijn met de beschikbaarheid van het aanwezige aanbod. Huurders die hierover ontevreden zijn, betreffen twee handbalverenigingen en één hockeyvereniging. De huurders zijn verder overwegend tevreden met de kwaliteit en functionaliteit van de binnensportruimtes.

8.2 Vraag en aanbod onderwijs

De gemeente Schagen heeft geen wettelijke taakstelling in het voorzien van binnensportruimte voor de (georganiseerde) binnensport. Deze taak heeft zij wel ten behoeve van het bewegingsonderwijs. Alleen gekeken naar het totale aantal klokuren bewegingsonderwijs van de scholen gevestigd in de gemeente waarvoor de gemeente ruimte beschikbaar moet stellen, zijn minimaal negen zaaldelen nodig voor het (speciaal) basisonderwijs, minimaal twee voor het (voortgezet) speciaal onderwijs en tien voor het voortgezet onderwijs.

Het aanbod in de gemeente bestaat uit 37 af te scheiden zaaldelen. Hiermee lijkt het aanbod voor de scholen afdoende te zijn. De spreiding van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen is dusdanig dat de gemeente voldoet aan haar taakstelling in het voorzien van ruimte voor bewegingsonderwijs in de nabijheid van onderwijslocaties. Niet alle zaaldelen voldoen echter aan de afmetingseisen opgenomen in de gemeentelijke verordening voor de huisvesting van het onderwijs.

8.3 Gebruik

Huidig

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en NOC*NSF hebben beiden richtlijnen voor de bouw en exploitatie van sporthallen en -zalen opgesteld. Deze richtlijnen betreffen een minimum jaargebruik van de ruimtes in uren. Van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen die worden geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen voldoen de Groeneweghal en de Waldervaart (sportzaal) aan de VNG-richtlijn, maar niet aan de NOC*NSF-richtlijn. De overige sportfondsen-binnensportruimtes voldoen noch aan de VNG-richtlijn noch aan de NOC*NSF-richtlijn.

De bezetting van de sportfondsen-binnensportruimtes laat zien dat doordeweeks, zowel overdag als in de middag/avond, voldoende ruimte is voor extra huur door de huidige gebruikers of huur door nieuwe gebruikers. Tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur) in het winterseizoen (december, januari en februari) is de druk op de ruimtes het hoogst. In de praktijk houdt dit in dat er nauwelijks ruimte bestaat voor extra huur tijdens deze tijden op de doordeweekse dagen.

Ook de bezetting van de binnensportruimtes die niet worden geëxploiteerd door Sportfondsen Schagen laten voldoende ruimte zien voor extra verhuur overdag en in de middag/avond. Net als de sportfondsen-binnensportruimtes is de druk op deze sportruimtes ook tijdens de doordeweekse piekuren (19:00 - 21:00 uur) het hoogst. Zo zijn Multitreffer 't Zand en de Molentocht de meeste doordeweekse dagen gedurende deze tijd volledig bezet.

Toekomst

De verwachting is dat de gemeente Schagen een bevolkingsdaling van circa 1.400 inwoners in de periode 2017-2035 zal doormaken. Het aantal ouderen (inwoners van 65 jaar of ouder) zal echter met circa 4.500 inwoners toenemen. Ouderen maken, ten opzichte van andere leeftijdsgroepen, relatief veel gebruik van de openbare weg voor de sportbeoefening, terwijl jongens relatief veel gebruikmaken van de traditionele buiten- en binnensportaccommodaties (waaronder sporthallen en sportzalen).

Als gevolg van de bevolkingsdaling en -vergrijzing is de verwachting dat het aantal gebruikers van de sporthallen en -zalen in de gemeente Schagen zal afnemen. De sportverenigingen en overige gebruikers van de binnensportruimtes in de gemeente Schagen verwachten dat het huidige ledenaantal de komende jaren stabiel zal blijven. De verenigingen die een groei verwachten, geven ook aan in de huidige situatie al meer uren te willen huren dan nu mogelijk is. Dit betreffen twee handbalverenigingen en één hockeyvereniging.

De leerlingenprognoses voor de gemeente Schagen laten een daling van het totaal aantal leerlingen zien voor alle onderwijstypen in de gemeente. Bij een gelijkblijvend aantal klokuren bewegingsonderwijs per groep zal zodoende de behoefte aan binnensportruimte vanuit het onderwijs niet toenemen.

8.4 Ontwikkelingen

Beschouwing uitbreiding Multitreffer 't Zand

Stichting Multitreffer 't Zand wil, om aan de behoefte van haar gebruikers te voldoen, de huidige sporthal uitbreiden met 600 vierkante meter, een ruimte van 30 bij 20 meter. De exploitant krijgt in de huidige situatie niet alle aangevraagde uren ingepland, waardoor moet worden uitgeweken naar de Groeneweghal (Schagen), de Spartahal (Schagen) en de Molentocht (Schagerbrug). Het betreffen hier uren voor het handbal en zaalvoetbal.

De stichting stelt voor dat de basisscholen Sint Jozef en Zandhope voor hun bewegingsonderwijs gebruik gaan maken van de uitbreiding. Deze scholen geven op het moment hun bewegingsonderwijs in de naastgelegen gymzaal, die in eigendom van de gemeente Schagen is. Deze verplaatsing heeft als gevolg dat de bezetting van de gymzaal Multitreffer omlaag gaat en de gemeente een vergoeding moet afdragen aan de stichting voor het gebruik ten behoeve van het bewegingsonderwijs van haar basisscholen. De Multitreffer laat een bezetting zien die overdag matig en in de avond redelijk is. In de wintermaanden is de hal nagenoeg helemaal vol en profiteert de Stichting van de extra bezetting met de veldsporten die in de winter de zaal in gaan.

De VNG adviseert voor de bouw en exploitatie van een sporthal of sportzaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar. Dit aantal is inclusief onderwijsgebruik. Wanneer de nieuwe sportzaal gevuld gaat worden met (alleen) de uren die nu niet gefaciliteerd kunnen worden in de huidige sporthal met daarbij opgeteld de onderwijsuren afkomstig van de huidige gymzaal, dan is het jaargebruik van circa 800 uur ruim onder de 1600 uur die de VNG adviseert voor de bouw en exploitatie van binnensportaccommodaties.

De beheerder van de sporthal Multitreffer geeft aan dat het huidige jaargebruik met sport 960 uur is. Kijkend naar de bezetting overdag dan is in de sporthal nog veel ruimte beschikbaar. Dat betekent dat het bewegingsonderwijs gezien deze beperkte bezetting overdag gemakkelijk gefaciliteerd kunnen worden in de huidige sporthal.

Beschouwing vervanging gymzaal Waarland

Stichting Sporthal Waarland wil een sporthal in Waarland realiseren om handbalvereniging Con Zelo te accommoderen. De huidige gymzaal in Waarland kent niet de functionaliteit (afmetingen) voor het beoefenen van handbal. Voor Waarland geldt dat een behoorlijke afstand overbrugt moet worden om vanuit het dorp naar de dichtstbijzijnde sporthal te komen. Con Zelo moet uitwijken naar de Harenkarspelhal (Schagen) en de Waldervaart (Schagen).

De gymzaal in Waarland wordt in de huidige situatie gebruikt voor het bewegingsonderwijs van basisschool Sint Jan, badminton, gymnastiek en volleybal.

Het (volledig) accommoderen van Con Zelo in Waarland heeft negatieve gevolgen voor de bezetting van de Harenkarspelhal en de Waldervaart, beiden in eigendom van de gemeente Schagen.

In de kwestie omtrent nieuwbouw is het jaargebruik van belang voor de exploitatie van de accommodatie. VNG adviseert voor de bouw en exploitatie van een sporthal of sportzaal een minimale behoefte van 1.600 uur per jaar (inclusief onderwijsgebruik). Het te verwachte jaargebruik is met 740 uur laag wanneer dit afgezet wordt tegen de adviesrichtlijn van 1600 uur die de VNG hanteert.

Tot slot

De doordeweekse bezetting van de binnensportaccommodaties is gemiddeld gezien zowel overdag als in de avond laag, waardoor er nog veel accommodatieruimte in de gemeente beschikbaar is. In de piekuren zijn de binnensportaccommodaties goed bezet. In de winter geldt dat de meeste accommodaties vrijwel volledig bezet zijn. We constateren dat er geen noemenswaardige knelpunten aanwezig zijn in de capaciteitsbehoefte. Dat neemt niet weg dat sommige accommodaties tijdens piekuren en met name in de winterperiode dusdanig bezet zijn dat niet aan alle wensen van de gebruikers kan worden voldaan.

Gezien de beperkte gemiddelde jaarlijkse bezetting van de meeste binnensportruimtes, de verwachte neergaande trend in bevolkingsontwikkeling, een verwachte daling van het aantal leerlingen en een teruglopend ledenaantal bij de binnensportbonden, is het de vraag of het hoge aantal binnensportruimtes in de toekomst in stand kan worden gehouden. Bij die vraag spelen niet alleen ruimtelijke aspecten mee, maar ook maatschappelijke vragen over het belang van het instandhouden van de sportvoorzieningen voor de leefbaarheid in de kernen. Immers geldt voor een gemeente Schagen met haar vele kleine kernen dat sportaccommodaties van belang zijn voor de leefbaarheid in de dorpen.

De behoefte aan binnensportruimte zal, op basis van de bevolkingsprognose, de komende negen jaar in totaal een kwart minder worden. Dat betekent dat de huidige behoefte aan 28 zaalsportdelen, wat nu een efficiënte invulling in de gemeente betekent, teruggaat naar een behoefte van 18 zaalsportdelen. In de toekomst zal er sprake zijn van een serieuze overcapaciteit, wat het niet ondenkbaar maakt dat er in de toekomst gymzalen gesloten moeten worden. De behoefte vanuit onderwijs gaat eveneens dalen waarbij het sportgebruik naar verwachting ook minder wordt omdat het aandeel jeugd behoorlijk gaat afnemen in de gemeente. De verwachting die de verenigingen uiten waar het gaat om het te verwachten ledenaantal is hoopvol.

Omdat voldaan wordt aan de taakstelling voor bewegingsonderwijs, is er geen aanleiding om de ruimtelijke configuratie van de binnensportruimte in de gemeente Schagen aan te pakken. Gezien het ruim aanbod aan binnensportruimte, de beperkte gemiddelde bezetting en de te verwachten daling in de ruimtebehoefte, is er geen capaciteitsnoodzaak die het realiseren van een of meerdere nieuwe accommodaties legitimeert. Dit geldt ook voor de voorgenomen uitbreiding van de accommodaties in Waarland en in 't Zand. Aanbevolen wordt om voor de lastigheden in bezetting, met name in de piekuren, gezamenlijk met verenigingen en beheerders, de mogelijkheden te verkennen om meer optimaal gebruik te maken van het huidige ruime aanbod. Op die manier kan worden bijgedragen aan verbeteren van de invulling en verdeling van de uren bij diverse accommodaties (met name tijdens de piekuren in de wintermaanden).

Om het voor verenigingen meer eenduidig te laten zijn welke tariefhoogte gehanteerd wordt, is het aan te bevelen de huurtarieven te harmoniseren. Gedacht kan worden aan het stapsgewijs aanpassen van de tarieven over een langere periode. Om de bezettingsgraad van de diverse accommodaties positief te beïnvloeden, kan eveneens nagedacht worden om tarieven aan te passen door bijvoorbeeld een lager tarief te hanteren buiten de piekuren, tussen 17.00 uur en 19.00 uur, om hiermee verenigingen te stimuleren om ook buiten de piekuren te huren.

Bijlage 1 – Afstanden van onderwijslocaties tot binnensportaccommodaties

Tabel b1.1 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van onderwijslocaties voor (speciaal) basisonderwijs (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes), afstanden in kilometers, 2017

Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand	Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Sint Aloysius	De Rank, dependance	0,7	Nico Tinbergen	Regius College Hofstraat	0,8
	Viertaal College	0,9		Regius College Emmalaan	0,8
	Regius College Hofstraat	0,9		Waldervaat	0,9
	Regius College Emmalaan	0,9		Burgemeester de Wildeschool	0,9
De Ark (+dependance Julianaschool)	De Rank, dependance	0,2	De Regenboog	Regius College Oranjelaan	1,0
	Regius College Hofstraat	0,9		De Kastanjeboom	1,3
	Regius College Emmalaan	0,9		De Groet	2,8
De Brug	Uitkijk	0,0	Sint Barbara	Sint Maarten	2,8
	Molentocht	5,4		De Groet	0,4
	Burgerbrug	5,7		Harenkarspel	0,5
De Doorbraak	De Doorbraak	0,3	Sint Jan	De Doorbraak	2,1
	De Doorbraak	0,3		Waarland	0,4
	Harenkarspel	2,0		De Kastanjeboom	6,2
De Keerkring	De Rank, hoofdgebouw	0,2	Sint Joseph	Harenkarspel	6,7
	Groeneweghal	0,8		Burgerbrug	0,1
	De Rank, dependance	1,0		De Pettemer Kluft	4,2
De Meerkoet	De Kastanjeboom	0,3	Sint Jozef	Harenkarspel	4,2
	De Groet	3,8		Multitreffer 't Zand (gymzaal)	0,2
	Harenkarspel	3,9		Multitreffer 't Zand (sporthal)	0,2
De Rank (hoofdlocatie)	De Rank, hoofdgebouw	0,0	Het Zwanenest	De Bijenkorf	4,6
	Groeneweghal	0,7		Molentocht	0,5
	De Rank, dependance	0,9		De Rank, dependance	3,3
De Rank (dependance)	De Rank, dependance	0,0	Torenven	Regius College Hofstraat	3,5
	De Rank, hoofdgebouw	0,9		De Doorbraak	0,3
	Groeneweghal	1,0		De Doorbraak	0,3
De Springschans	De Pettemer Kluft	0,7	De Vogelweid	Harenkarspel	2,0
	Burgerbrug	4,2		Waldervaat	0,0
	Uitkijk	5,9		Burgemeester de Wildeschool	0,8
De Zwerm	Sint Maarten	0,1	Wegwijzer	Regius College Hofstraat	1,1
	Burgemeester de Wildeschool	3,8		Waldervaat	0,0
	Waldervaat	4,1		Burgemeester de Wildeschool	0,8
Frankendael	Kolfweid	0,3	Zandhope	Regius College Hofstraat	1,1
	Multitreffer 't Zand (gymzaal)	5,6		Multitreffer 't Zand (gymzaal)	0,2
	Multitreffer 't Zand (sporthal)	5,6		Multitreffer 't Zand (sporthal)	0,2
Julianaschool	Regius College Hofstraat	0,1	De Tender	De Bijenkorf	4,8
	Regius College Emmalaan	0,1		Waldervaat	0,2
	Regius College Oranjelaan	0,5		Burgemeester de Wildeschool	0,6
	Spartahal	0,7		Regius College Hofstraat	0,9
				Regius College Emmalaan	0,9

Tabel b1.2 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van onderwijslocaties voor voortgezet onderwijs (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes), afstanden in kilometers, 2017

Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Burgemeester de Wildeschool	Burgemeester de Wildeschool	0,0
	Waldervvaart	0,8
	Regius College Hofstraat	1,1
Viertaal College Schagen	Viertaal College	0,0
	Clusius College	0,3
	Spartahal	1,2
Antoniussschool	Waldervvaart	0,2
	Burgemeester de Wildeschool	0,6
	Regius College Hofstraat	0,9
Het Molenduin	Regius College Emmalaan	0,9
	Spartahal	0,3
	Regius College Oranjelaan	0,7
	Clusius College	0,8
	Regius College Hofstraat	0,8
	Regius College Emmalaan	0,8

Tabel b1.3 Binnensportruimtes binnen 1.000 meter van onderwijslocaties voor (voortgezet) speciaal onderwijs (dan wel de drie dichtstbijzijnde binnensportruimtes), afstanden in kilometers, 2017

Onderwijslocatie	Binnensportruimte	Afstand
Clusius College	Clusius College	0,0
	Viertaal College	0,3
	Spartahal	1,0
Regius College Emmalaan	Regius College Emmalaan	0,0
	Regius College Hofstraat	0,0
	Regius College Oranjelaan	0,5
	Spartahal	0,8
Regius College Hofstraat	Regius College Hofstraat	0,0
	Regius College Emmalaan	0,0
	Regius College Oranjelaan	0,5
	Spartahal	0,8
Regius College Oranjelaan	Regius College Oranjelaan	0,0
	Regius College Hofstraat	0,5
	Regius College Emmalaan	0,5
	Spartahal	0,6
Regius College Wilhelminalaan	Regius College Oranjelaan	0,1
	Regius College Hofstraat	0,5
	Regius College Emmalaan	0,5
	Spartahal	0,6

Bijlage 2 – Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke binnensportruimtes

Tabel b2.1 Gemiddelde doordeweekse bezetting gemeentelijke binnensportaccommodaties Schagen naar seizoen en uur in 2016/2017 (in procenten)

		08:00-09:00	09:00-10:00	10:00-11:00	11:00-12:00	12:00-13:00	14:00-15:00	13:00-14:00	15:00-16:00	16:00-17:00	17:00-18:00	18:00-19:00	19:00-20:00	20:00-21:00	21:00-22:00	22:00-23:00
Accommodatie	Seizoen															
Groeneweghal	R	20	43	58	56	57	59	64	32	48	64	34	66	60	61	14
	W	21	43	59	58	60	63	68	32	65	74	39	81	77	79	19
Harenkarspelhal	R	0	7	8	1	1	6	1	4	17	27	34	57	61	50	14
	W	0	7	7	0	0	14	0	7	35	73	70	79	82	70	19
Spartahal	R	11	26	26	25	18	9	16	5	17	27	21	61	67	58	12
	W	10	16	16	16	4	0	0	0	45	71	53	92	92	73	12
De Groet	R	2	52	87	47	65	30	74	15	53	67	66	81	65	41	3
	W	2	52	88	47	66	31	77	17	71	82	95	93	96	71	5
Waldervaart	R	50	100	100	100	90	84	79	47	21	14	21	59	58	44	13
	W	50	100	100	100	91	86	82	48	27	35	29	84	74	58	14

Seizoen: R = regulier seizoen, W = winterseizoen

Bijlage 3 – Resultaten gebruikersbevraging

Tabel b3.1 Beoordelingen binnensportaccommodaties naar gebruiker

	Kwaliteit	Beschikbaarheid	Prijs-kwaliteitverhouding
Groeneweghal			
Sportvereniging L	0	++	++
Sportvereniging M	+	0	0
Sportvereniging N	0	+	+
Overig A	+	+	+
Overig C	+	+	0
Overig D	+	+	0
Spartahal			
Sportvereniging G	0	-	+
Sportvereniging H	+	0	0
Sportvereniging I	+	0	+
Sportvereniging M	+	0	0
Sportvereniging O	-	0	0
Onderwijs B	+	+	0
Onderwijs H	+	+	0
Overig A	0	+	+
Harenkarspel			
Sportvereniging C	++	++	++
Sportvereniging D	+	+	0
Sportvereniging F	-	++	0
Sportvereniging H	+	--	--
Sportvereniging P	-	0	-
Overig B	+	++	-
De Doorbraak			
Sportvereniging D	-	++	0
Multitreffer 't Zand			
Sportvereniging L	0	+	+
Molentocht			
Sportvereniging E	+	--	0
Sportvereniging H	0	0	+

++ = helemaal tevreden + = tevreden 0 = neutraal - = ontevreden -- = helemaal ontevreden

Tabel b3.1 Vervolg – Beoordelingen binnensportaccommodaties naar gebruiker

	Kwaliteit	Beschikbaarheid	Prijs-kwaliteitverhouding
De Groet			
Sportvereniging B	0	+	0
Sportvereniging E	+	-	0
Sportvereniging H	-	--	+
Sportvereniging P	-	0	+
Overig E	+	++	+
Waldervaart			
Sportvereniging A	+	+	-
Sportvereniging J	-	-	--
Sportvereniging K	0	0	0
Sportvereniging O	+	+	+
Sportvereniging Q	+	+	+
Sportvereniging R	0	-	--
Onderwijs A	-	0	0
Onderwijs D	0	+	0
Onderwijs F	-	+	0
Onderwijs G	+	++	0
Overig A	0	+	+
Uitkijk			
Sportvereniging E	0	+	+
Waarland			
Sportvereniging P	0	0	-
De Rank, hoofdgebouw			
Onderwijs C	0	+	+
De Rank, dependance			
Onderwijs E	0	0	0
++ = helemaal tevreden + = tevreden 0 = neutraal - = ontevreden -- = helemaal ontevreden			

Bijlage 4 – Toelichting gebruikersbevraging

Algemene opmerking

- Sportfondsen is actief maar heeft te weinig kennis van binnensportaccommodaties. Personeel en vrijwilligers meer op de hoogte worden gehouden over projecten, wedstrijden enz. Deskundigheid personeel schiet tekort en vooral bij de vrijwilligers.

Groeneweghal

- De hygiëne van de kleed-, douche- en toiletruimte laten niet van voldoende kwaliteit.
- Geluidsinstallatie heeft geen goede kwaliteit. Meerdere speakers in de sporthal werken niet of kraken, de monitor is ook slecht. Ik heb hier al meerdere malen over geklaagd bij sportfonds. Hoop dat dit is opgelost nu. Verlichting en toiletruimte in Groeneweghal grenzend aan de kantine is slecht bedompt en donker. Zou opgeknapt mogen worden.
- bij de sporthallen zijn geen ballen aanwezig

Spartahal

- Voor zaalhockey zijn de balken niet van juiste kwaliteit
- Ik zou graag de groeneweghal gebruiken in plaats van de Spartahal omdat deze dichtbij de Magnus clubvoorzieningen liggen. Dit is praktisch qua materiaal, voor- of nabeschouwingen etc.
- Wij huren de Spartahal voor vier sportdagen . We nemen eigen materiaal mee, voor 1 keer per jaar daar volleybal met zeer aftandse palen doen wij niet zo moeilijk. Verder is alles altijd prima in orde.
- bij de sporthallen zijn geen ballen aanwezig

Sporthal Harenkarspel

- Ten aanzien van materiaal zie je het langzaamaan achteruit gaan. Nieuwe verlichting in de zaal wat voor badminton een verslechtering is. Douches niet optimaal.
- Over de hele linie wel tevreden over kwaliteit materiaal. Enkele onderdelen (bv netten in de groet en scheidsrechterstoelen in de HKH) zijn onvoldoende van kwaliteit.
- Er is wellicht voldoende ruimte in de hallen, alleen niet op de gewenste tijden/ dagen. Trainen in de vooravond is vaak veel te vroeg voor onze leden. En trainen en spelen mooi verdeeld over de week is ook niet haalbaar met de uren/dagen die wij tot onze beschikking hebben.
- Beter schoonhouden! Ik heb geen overzicht en het lijkt of er heel weinig wordt schoongemaakt en altijd van alles wordt vergeten.

De Rank (dependance)

- Bereikbaarheid is cruciaal. dus afstand tot de school. Effectieve lestijd staat enorm onder druk als je voor 45 minuten les ruim een half uur reistijd nodig hebt met wandelende kinderen. En slecht weer zorgt ook voor problemen bij lange afstanden. Daarnaast verkeersveiligheid naar de gymzaal toe.
- De situatie is al regelmatig toegelicht aan de gemeente. Ik krijg de indruk dat ze het nu gaan oppakken.

Sporthal Molentocht

- Ik merk dat de flexibiliteit van het huren van de hal erg lastig is. Dit is voor een club soms erg lastig als het gaat om de trainingsavonden. Zaalvoetbal lijkt de voorkeursport te zijn en in het verleden gemaakte afspraken worden structureel verlengd, in plaats van wie op tijd is heeft de ruimte.

Sportzaal Waldervaart

- snellere reparatie van defecte toiletten, betere geluidsdemping (scheidingswand in Waldervaart laat veel geluid door)
- V.w.b. de Waldervaart: een goede opstelling en beschikbaarheid van de losse gymmaterialen in de bergruimte.
- Beter onderhoud uitvoeren en de prijs voor de huur naar beneden stellen, deze ligt veel te hoog in vergelijking met andere gemeenten en staat van de hal. Sportkantine te weinig open, dit geldt ook voor de andere verenigingen die in sportzaal Waldervaart sporten. Sporten is een sociaal aangelegenheid n. nazitten in de kantine hoort hier bij maar de kantine is meer gesloten dan open, op deze manier verlies je veel leden!!! Oplossing zou kunnen zijn om ervoor zorgen dat de clubs zelf leden achter de bar kunnen zetten, maar de sportkantine kopen van Sportfondsen is te duur voor de verenigingen, aangezien hier vast de hoofdprijs voor gevraagd wordt.
- De zaalhuur neemt wel enorme vormen aan en staat in geen verhouding tot de prijs-kwaliteit, zeker als je de staat van het sanitair ziet, lekkage gedurende regenval, de slechte verwarmingen/ventilatie en de plannen van sportfondsen om de kantine te sluiten en hier een automaat voor te plaatsen.
- Indien de kantine wordt gesloten tijdens onze speelavond en competitieve wedstrijden, zal er moeten worden uitgekeken naar een alternatieve locatie, want dit gaat ons recreantleden kosten, mogelijk moeten we de club gaan opheffen en in een andere gemeente gaan spelen.
- De jaarlijkse huur neemt 90% van onze begroting in beslag. Om onze sport voor iedereen bereikbaar te houden is een lage contributie belangrijk. De kans is groot dat door de hoge huurprijs van de zaal en de vergrijzing in het ledenbestand, wij de contributie in de toekomst moeten verhogen. Uiteraard doen wij er alles aan om het ledental op peil te houden.
- Er hebben al vele verbeteringen plaatsgevonden, maar de accommodatie vertoont nog diverse mankementen (lekkages) dan wel beperkingen (verwarmingssysteem) en de accommodatie is gedateerd. Toch betalen wij net zoveel huur als andere (grotere) sporthallen in het dorp Schagen.

Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl